

ROČNÍK LXV

ÚNOR 2010 • ČÍSLO 02

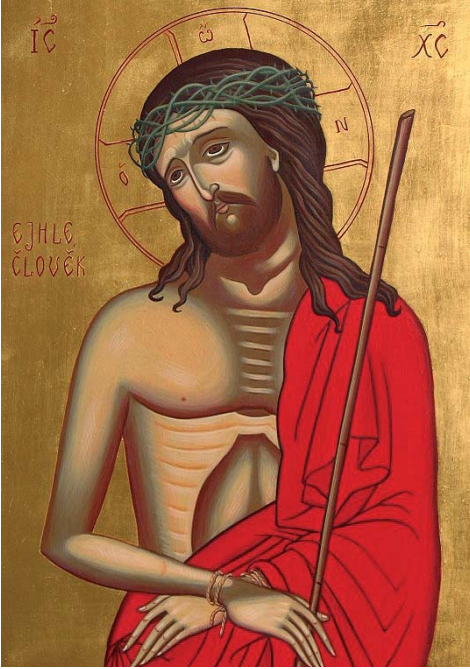
HLAS

PRAVOSLAVÍ

Z GALERIE IKONOPISCŮ

JANA BAUDIŠOVÁ
Více na straně 44

OBSAH

SLOVO METROPOLITY - VÍRA V BOHA	5	EKOLOGIE - OCHRANA BOŽÍHO SVTVOŘENÍ V PRAXI III.	
DUCHOVNÍ ČTENÍ - FILOKALIA – O SRDCI	7	VYTÁPĚNÍ POMOCÍ DŘEVNÍCH PELET	24
DUCHOVNÍ ČTENÍ - SETKÁNÍ	10	TÉMA - PŮST V CÍRKVI V SOUČASNÉM EKOSOCIÁLNÍM	
STARÝ ZÁKON - 67. TRNITÝ KEŘ	13	KONTEXTU	26
HISTORIE - JE MOŽNÉ REHABILITOVAT STALINA?	15	ZAMÝŠLENÍ - MOBIL	32
HISTORIE - NA HRBITOVĚ V MIROŠOVICÍCH U SENOHRAB	17	SVĚDECTVÍ - BOHUMÍR A JIŘÍ – KNĚŽÍ NEJVĚRNĚJŠÍ	33
STOJÍ OJEDINĚLÝ PRAVOSLAVNÝ KRÍŽ	19	ZPRÁVY Z EPARCHIÍ	38
PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ - ALBÁNIE	19	PROFIL - JANA BAUDIŠOVÁ	44
ZPRÁVY ZE SVĚTA	22	PROGRAM METROPOLITY	45

PŘES CESTU STROM...

Onehdy jsem se vypravil ze sněhem zapadaného Vilémova něco vyřizovat do Olomouce. Tam jsem jel s přáteli autem. Vše jsem vyřídil, jak jsem plánoval, a na radu paní Popelkové se zpátky do Vilémova vypravil „neobvyklým“ autobusem v 17:20, který i „normálně“ jede do Vilémova jednu a půl hodiny s tím, že se napřed vypravuje z Olomouce do Náměště, pak z Náměště do Olbramic a zpět a potom ještě z Náměště do Nových Dvorů a zpět a nakonec přes Senici vyráží do Vilémova a Loučky.

Buď jak buď, opravdu dlouhá cesta, když vezmeme v potaz, že „normálně“, tj. nejkratší cestou, je to z Vilémova do Olomouce jenom nějakých 24 kilometrů. Dá se však taky v Náměšti vystoupit a počkat si, až se autobus vrátí napřed z Olbramic a potom z Nových Dvorů a pak pokračovat dál. Nebo se dá (pokud máte spoustu času a ještě nějaké peníze navíc) zajít si v Náměšti v hospodě u Muců na čaj s rumem nebo na pivko a pokračovat v cestě dalším spojením. Skalní a „spojůznalý“ cestující se zkrátka ani v našem kraji neztratí.

Jenomže v tom kraji se za ta léta známe – a tak mně pan řidič hned v Olomouci řekl: „Co byste v Náměšti vystupoval? Všude sněhu po kolena a mrzne, až praští. Zůstaňte v autobuse!“ A tak jsem jako jediný cestující v autobuse z Náměště do Olbramic na-

konec zůstal. Pak se to ale stalo. Na cestě velkým lesem mezi Náměští a Olbramicemi (tam, kde opravdu nefunguje žádný mobil) najednou cosi zaprašťelo a pár desítek metrů před námi se zřítíl strom. Ne strom ledajaký, ale obrovská košatá borovice, obtěžkaná sněhem!

Ještě že nespadla na nás! Vystoupil jsem s panem řidičem z autobusu. Co dělat? Couvat po sotva projetě cestě pokryté uježděným sněhem 4 kilometry do Náměště? Zavolat hasiče? Jak, když mobilní telefon nemá signál?

Naproti nám se ale na cestě najednou za padnutou borovicí objevila světla a zastavila dodávka nějaké firmy. „Jako by se nechumelilo,“ z ní vystoupili dva lidé v montérkách s motorovou pilou a úplně samozřejmě začali tlustý kmen a větve borovice rozřezávat na menší kusy, které jsme pak z cesty s panem řidičem postupně odnášeli.

Za autem té dřevařské firmy zůstalo stát další auto, a když pila utichla, slyšeli jsme, jak jeho posádka nadává na sněhem zapadané cesty a na to, že na cesty v zimě občas padají stromy... Nikoho ze stěžovatelů samozřejmě ani nenapadlo, přidat se k odklizení kmene a větví v hlubokém sněhu.

Jako odpovědný redaktor Hlasu pravosláví chci jenom popřát všem čtenářům, aby vždy došli do cíle svojí cesty a taky aby jim dobrotivý Bůh v pravý čas poslal pomocníky, kteří se objeví, když jejich cestu nečekaně zkrží nějaká překážka nebo třeba spadlý strom. Hlasu pravosláví, který letos vstoupil do svého 65. ročníku, pak přeji, aby „stěžovatelů“, kteří ale nebudou ochotní přiložit ruku k dílu, na svojí pokračující cestě potkal co nejméně.

V Kristu váš Roman Juriga

„Neste břemena jedni druhých“ (Gal 6,2)

Trpící člověk potřebuje především člověka. Člověka naslouchajícího a chápajícího, ne vševěda, všeměla nebo skvělého humoristu. Nepotřebuje zpravidla, aby mu jeho situaci někdo umně vysvětlil. Potřebuje ale, aby nebyl ve své situaci zcela sám. Aby ho někdo chápal, aby mu někdo dělal společníka v jeho otázkách, aby mu někdo zajišťoval spojení se světem. A aby ho, je-li otevřen víře, druzí ve víře posilovali. Často tedy nezbyvá nic jiného, než se navzájem mlčky držet za ruce a takto vytrvat. Jindy zase je zapotřebí našich slz. A jindy je třeba nazatěžovat druhé nespílitelným očekáváním, nesoudit a neposuzovat, nýbrž naslouchat, pokoušet se porozumět a především mít čas... Poté může nastoupit zcela konkrétní praktická pomoc.

Ježíš praví:

„Cokolí jste (ne)udělali pro jednoho z těch nejpоследnějších, pro mne jste (ne)udělali.“ (Mt 25,40)

VÍRA V BOHA

Zijeme ve společnosti, ve které již několik generací je víra v Boha je jen osobním vyznáním jednotlivcům. Že tomu bylo dříve jinak, mlčky svědčí kaple a chrámy téměř ve všech městech a obcích spolu s kříži umístěných na rozcestích a polích určených k modlitbě. Tyto památky jsou zhmotněním nehmotné víry našich předků a patří ke společnému kulturnímu dědictví našich národů.

V této souvislosti nás napadá otázka: „Proč není již v naší společnosti tolik víry? Co se událo, že je tak málo věřících?“

Není jednoduché na to odpovědět. Předně nás napadne si říci, že je dnes jiná doba, než jaká byla dříve. Víra v Boha není již tak přitažlivá. Účast na bohoslužbách není jedinou kulturou ducha a hlavně nás k této kultuře téměř nikdo neučí.

Dnešní člověk má jiné bohy: zábava – sport, televizi, internet, nebo úspěchy v osobním životě, práci spolu s hromaděním peněz, majetku apod. Ve stále více sportovním životním stylu není místo ani čas na zamýšlení se nad sebou samým, na chvíle ztišení a uvědomění si vlastního bytí.

Dále vztah k církevnímu životu zproblematizovaly duchovní dějiny našeho národa – vůbec obyvatel zemí koruny České. Křesťanství jsme totiž přijali z Východu, od sv. Cyrila a Metoděje, rodáku z řecké Soluně ve srozumitelném slovanském jazyce. Avšak církevní organizace se utvořila o sto let později na základě politického rozhodnutí v latinské podobě nesrozumitelně většině věřících. Přestože byli téměř všechny památky na původní východní křesťanství včetně starých staroslovanských písemností zničeny, jeho duchovní odkaz žil v srdcích našich předků dále. Tuto skutečnost potvrdilo pozdější husitské hnutí, jehož představitel roku 1452 nakonec konstantinopolský patriarchát přijal do společenství východních pravoslavných církví. Likvidace v zemské říši Turky v roce 1953 zpřetrhalo tyto duchovní svazky. Nejednotnost potomků husitů, kterých bylo na počátku 17. století 80 z celkového počtu obyvatel u nás, dovedla k bitvě na Bílé Hoře, následným popravám a vyhnanstvím všech svobodných lidí, kteří neprijali římsko-katolické vyznání. Prostí nevolníci se musel podrobit násilné rekatolizaci a jen díky tzv. „Písmákům“ úplně ne-

zaniklo povědomí o dědictví cyrilometodějském a husitském. Svoboda vyznání přišla až spolu se vznikem Československa roku 1918. Spolu s ní byla vzápětí ustanovena Pravoslavná církev, jako legitimní dědička východního křesťanství v zemi Čechů, Slováků a Rusinů. Dodnes je však u nás spojováno křesťanství s klerikální politikou a proto nemají církve ve společnosti velkou autoritu: víra v Boha zůstává jen osobním vyznáním jednotlivce. Dominuje negativní postoj ke všemu církevnímu. Úkolem všech křesťanů je tento postoj změnit a to osobním svědectvím každého věřícího.

Pro nás pravoslavně by mělo být jasné, že pravoslavi v našich zemích je založen na cyrilometodějském duchovním odkazu. Základ naší víry spočívá ve srozumitelném hlásání evangelia bez politických zájmů či snaze o získání církevního majetku. Opravdovým církevním majetkem pravoslavné církve byli a jsou její věřící lidé.

Všichni víme, jak je těžké přiblížit našemu nevěřícímu okolí Boží existenci a vysvětlit důležitost víry v Boha v lidském životě. Nezapomínejme, že největším důkazem toho, že Bůh je, jsme my věřící a jen na nás záleží, jak silně bude naše svědectví o víře ve společnosti, kde opravdu věřících je stále méně.

Předně naše slova by měla vždy doprovázet svědectví života. Svým chováním můžeme snadno pohoršit, ale

i přivést k víře. Nezapomínejme se modlit za všechny opravdu Boha hledající. Modleme se vroucně za nevěřící ve světě, aby se jim dostalo daru víry. Konejme tak denně s láskou ke všem těm, kteří víru nemají a jsou našimi blízkými – v rodinách, v práci, mezi přáteli.

Nestydme se nenásilně zavádět rozhovor na duchovní téma. Nebojme se svědčit o naší víře, o její důležitosti pro náš život, o její s ničím nesrovnatelné krásě. Nemusíme být patetičtí, ale měli bychom být vždy upřímní, ochotní se s druhými ve všem sdílet a říkat jen to, co opravdu cítíme.

Nezapomínejme ani na rozumové důkazy pravdivosti křesťanské víry. Jedním z nich je existence přírody Bohem stvořené. Dejme našim nevěřícím a hledajícím Boha možnost dívat se na Boží stvoření: na slunce, měsíc a hvězdy či ve stínu stromů poslouchat ptačímu zpěvu něžně oslavujícímu dílo Stvořitele. Jen těžko lze uvěřit, že nádhera a promyšlenost světa je pouze dílem náhody. Logické myšlení pomáhá dojít k přesvědčení, že vše stvořené musí mít svého Stvořitele. Dům má svého architekta, auto má svého konstruktéra, celý svět pak svého Tvůrce.

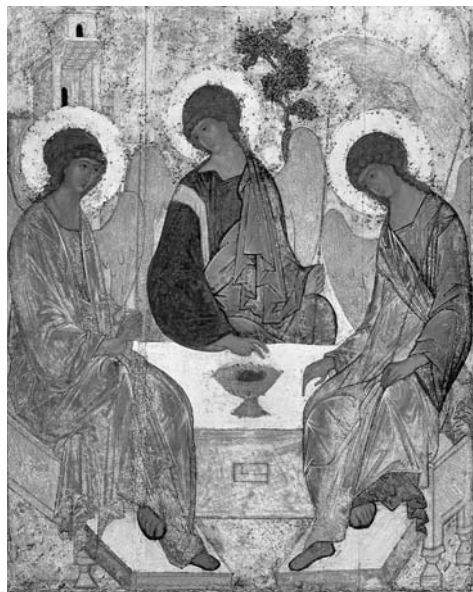
Dále se hledajících Boha ptejme na smysl existence lidského rodu. Když není Bůh, jaký má smysl lidský život? Je pouze částí přírody určenou ke smrti? Podle Bible člověk představuje korunu všeho stvoření. Nepodléhá smrti, ale patří mu věčný život.

Dítě má čisté srdce, když slyší o Bohu, vždy pozorně poslouchá a chápe, o čem se mluví. Touží po Boží blízkosti, a i když žije v nevěřící rodině je přirozeně věřící. Po Boží blízkosti intenzivně touží také lidé, když umírají.

Hluboko v lidské přirozenosti je ukrytý jakýsi vnitřní neklid. Blažený Augustýn jej charakterizuje slovy: „Nepokojné je srdce lidské, pokud nespočine v Bohu“. Lidé se často mylně domnívají, že jim chybí ke štěstí hlavně chléb, voda, peníze, sláva či zábava. Když to všechno mají, přesto je to nikdy nenasytí a nepřinese do srdce mír. Člověk touží po Bohu. Nic nedokáže tento hlas lidského srdce umlčet.

Jaký je to hlas? Je to hlas Boží. Říká nám, co máme či nemáme dělat. Koriguje naše životní rozhodování. Tento hlas Boží je hlasem svědomí. Nelze jej nikdy zcela umlčet. Zůstává v hlubině lidského srdce, i když mu člověk nechce naslouchat a přehlušuje jej hlomozem světského života. Tento hlas Boží, hlas svědomí, svědčí o vyšším poslání člověka na zemi.

Také v dějinách lidského roku spatřujeme Boží přítomnost. Nikde na zemi nikdy nežil žádný národ či jen

malý rodový kmen bez vědomí Boží existence. Náboženskost přítomná nepřetržitě v lidské historii výmluvně dokazuje, že člověk nemůže být bez Boha.

Boží existenci nepřimo dokazují i sami nevěřící tím, že mluví proti Bohu a vadí jim všechno, co je s vírou Boha spojené. Máme mnoho svědectví, jak se průkopníci ateismu v těžkých chvílích svého života k Bohu obraceli a prosili své blízké o kněze, aby se mohli vyzpovídat.

Nejpádnějším důkazem Boží existence jsou však samotní věřící lidé, kteří poznali Boha jako Stvořitele a Otce celého světa a všeho, co v něm je viditelného i neviditelného. Věřící člověk očima víry Boha vidí, vnímá jeho existenci, proto je klíčovým důkazem Boží přítomnosti ve světě. Věřící člověk svědčí i dnes v naší společnosti vzdálené Bohu, že Bůh existuje a bez Něj, že je lidský život chudý a nenaplněný.

Upevňovat a prohlubovat víru v Boha můžeme jen ve společenství stejně věřících bratří a sester. Chodme co nejčastěji do chrámu a berme s sebou i naše blízké, včetně těch, kteří sladkost a krásu Boží přítomnosti ještě nepoznali. V živém společenství věřících nejlépe pocítíme, prožijeme Boží existenci a pomůžeme k Bohu najít cestu i ostatním.

metropolita Kryštof

FILOKALIA – O SRDCI

Mnozí lidé v dnešním všelijak rozděleném a narušeném světě chtějí najít v církvi svůj domov a svou identitu. Účastní se nejrůznějších církevních setkání, bohoslužeb a poutí. Vyhledávají společnost biskupů a otců duchovních, chtějí někam patřit. Nacházejí spoustu dobrých a racionálních, někdy i iracionálních důvodů, aby se přidružili k církvi, stali se jejími aktivními členy, účastnili se církevního života a našli v církvi zalíbení.

Ještě další – a bohužel takových lidí je méně – chtějí i v dnešní materialistické době žít duchovním životem. Milují krásnou a klidnou atmosféru pravoslavné bohoslužby, vnímají do nebe se otevírající svět ikon a pravoslavných modliteb, mají rádi církevní zpěv, těší se společenství lidí, se kterými se v církvi setkávají.

Ještě další – a těch je v naší konzumem posedlé době nejméně – si uvědomují, že život člověka bez Boha je život neúplný a že cíl duchovního života člověka, cíl všech svatých tajin a bohoslužeb, cíl nebeským světlem prodrnutých ikon a církevních zpěvů, a dokonce i cíl samotné existence církve jako takové se nachází ještě daleko „za“ krásnou a příjemnou realitou, kterou v církevním prostředí vnímáme. Tímto cílem není nic menšího než sjednocení člověka s Bohem, zření Boha a Božího působení ve světě, sjed-

nocení naší vůle a našeho konání s vůlí Boží a dokonce setkání s Bohem a zření tábořského světla.

Aby těchto cílů mohlo být dosaženo, dostává se člověku v církvi pomoci prostřednictvím svatých tajin, modliteb, textů svatého Písma, bohoslužeb a také prostřednictvím duchovního poučení od lidí, kteří již k cíli dospěli anebo se k němu velmi přiblížili. Naši učitelé nám především připomínají, že pokud se člověk chce k cíli přiblížit, je zapotřebí velkého úsilí a neustávající pozornosti.

Všichni velcí duchovní učitelé pravoslaví (a také další křesťanští mystici a četné významné osobnosti jiných náboženství) mluví často o srdci jako o nejdůležitějším orgánu duchovního života, který je zapotřebí střežit a chránit a u něhož musíme dávat opravdu velký pozor na to, co nám do něj vchází a co z něj vychází. Pravoslavní světci a svěťice Boží,

kteří jsou našimi učители, se opět a opět ptají: Co je v mém srdci? Koho jsem vpustil(a) do svého srdce? Co doopravdy chci?

Někteří svatí otcové a starci a např. také religionista Mircea Eliade říkají, že srdce člověka nedokáže nakonec uspokojit a naplnit nic jiného než sám Bůh, po jehož přítomnosti srdce člověka od nepaměti touží. Připomeňme si slovy našich duchovních učitelů a světců, jak důležité vlastně srdce je a co máme činit se srdcem, pokud chceme pokročit na cestě duchovního života.

„Kde bude tvůj poklad, tam bude i tvoje srdce.“
 „A protože jste synové, Bůh poslal do vašich srdcí Ducha svého Syna, volajícího: Abba, Otče!“

Konej tedy stráž nad svým srdcem a dávej pozor na své smysly. Pokud v tobě pokojně přebývá vzpomínka na Boha, chytneš zloděje, když se budou snažit tě o ni připravit. Když má člověk přesné poznání o povaze myšlenek, rozpoznává ty, které se do něho chystají vstoupit, aby ho znečistily, obtěžující intelekt rozptýlováním jeho pozornosti a přiváděním jej k nečinnosti. Ti, kdo rozpoznají zlou povahu těchto myšlenek, zůstávají v klidu a pokračují ve své modlitbě k Bohu.

sv. Izaiáš Poustevník, *O střežení intelektu*, par. 12

Každý den zkoumej sám sebe před zrakem Božím a zjisti, která z vášní je ve tvém srdci. Vyžeň ji, a tak unikni jeho soudu.

sv. Izaiáš Samotář, *O střežení intelektu*, par. 21-22

Samotný tělesný půst sebeovládání a skutečnou čistotu nepřinese; musí být doprovázen kajícíostí srdce, intenzivní modlitbou k Bohu, častým rozjímáním nad Písmem, námahou a tělesnou prací. Tyto věci jsou schopné zkrotit neklidná nutkání duše a vytrhnout ji z jejich neslušných fantazií. Více než cokoli jiného ale pomáhá pokora duše. Bez ní nemůže nikdo zvítězit nad necudností či jakýmkoli jiným hříchem. Především si tedy musíme dávat pozor na to, abychom ochránili srdce před nízkými myšlenkami, neboť jak praví Pán: „Ze srdce vycházejí zlé myšlenky, vraždy, cizoložství, necudnost a tak dále.“ (Matouš 15,19)

Lékař našich duší též umístil lék do skrytých oblastí duše, protože věděl, že příčina naší nemoci spočívá právě tam. Vždyť jak sám pravil: „Každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní cizoložil ve svém srdci.“ (Matouš

5,28) Snaží se dát do pořádku ani ne tak naše všetečné a nestoudné oči, ale spíše duši, která sídlí uvnitř a špatně používá oči, které jí Bůh dal k tomu, aby jich používala k dobrým cílům. Proto kniha Přísloví ve své moudrosti neříká: „Střež své oči se vši pozorností,“ ale „Střež své srdce se vši pozorností“ (Přísloví 4,23), předepisujíc lék pozornosti především pro to, co využívá oči ke svým cílům./6/

sv. Jan Kassián, *O osmi nectnostech*

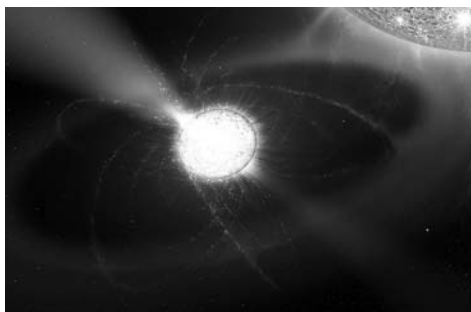
Stejně jako ten, kdo uprostřed davu drží zrcadlo a hledí do něj, vidí nejen svou tvář, ale i tváře těch, kteří hledí do zrcadla spolu s ním, tak ten, kdo hledí do svého srdce, v něm spatřuje nejen svůj vlastní stav, ale také temné tváře démonů.

sv. Isychos Sinajský, *O bdělosti a svatosti*, par. 23

Zkušenost nás naučila, že pro toho, kdo si přeje očistit srdce, je skutečně velkým požehnáním neustálé vzývání jména Pána Ježíše proti jeho neviditelným nepřítelům. Povšimněte si, jak to, o čem hovořím ze zkušenosti, souhlasí se svědectvím Písma. Psáno jest: „Připrav se, Izraeli, na vzývání jména tvého Pána Boha“ (Ámos 4,12, LXX); a Apoštol praví: „Bez přestání se modlete.“ (1. Tesaloničským 5,17) Sám náš Pán říká: „Beze mne nemůžete dělat nic. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese hojné ovoce. Jestliže někdo nezůstává ve mně, bude jako ratolest vyvržen ven.“ (Jan 15,5-6) Modlitba je velkým požehnáním, které zahrnuje všechna požehnání, neboť očisťuje srdce, v němž věřící spatřuje Boha. (10)

sv. Isychos Sinajský, *O bdělosti a svatosti*, par. 62

Srdce, které je neustále střeženo a kterému není umožněno vpuštět podoby, obrazy a fantazie temných a zlých duchů, dává ze sebe automaticky vzniknout

myšlenkám naplněným světlem. Vždyť jako uhlí plodí plamen nebo plamen zapaluje svíci, tak Bůh, který od našeho křtu přebývá v našem srdci, rozněcuje naši mysl ke kontemplaci, když vidí, že je prosta vanutí zla a chráněna střežením intelektu. /13/

sv. Isychios Sinajský, *O bdělosti a svatosti*, par. 104

Srdce, které bylo zcela zbaveno mentálních obrazů, plodí božské, tajemné myšlenky, které v něm dovádějí jako ryby a delfíni v klidném moři. Na moři vane jemný vítr, v hlubině srdce Duch svatý. „A protože jste synové, Bůh poslal do vašich srdcí Ducha svého Syna, volajícího: Abba, Otče!“ (Galatským 4,6).

sv. Isychios Sinajský, *O bdělosti a svatosti*, par. 159

Eva nás jako první učí, že je-li zraku, chuť a dalších smyslu užíváno bez zdrženlivosti, odvracejí srdce od jeho pamatování na Boha. Dokud s touhou nepohlédla na zakázaný strom, byla schopná zachovávat ve své mysli Boží příkaz; byla dosud příkryta křídly božské lásky, a tak nevěděla o své vlastní nahotě... Vždy bychom tedy měli hledět do hlubin svého srdce za neustálého připomínání si Boha a procházet tímto klamným životem jako lidé, kteří přišli o svůj zrak. Známkou pravé duchovní moudrosti je neustálé přistřihování křídel naší lásky k viditelným jevům. O tom hovoří i těžce zkoušený Jób, když říká: „Jestliže mé srdce následovalo mé oko...“ (Jób 31,7, LXX). Takovému přemáhání sebe sama svědčí o maximálním sebeovládání.

sv. Diadochos z Fotiki,

O duchovním poznání a rozlišování, par. 56

Jakmile dosáhneme určitého stupně sebeovládání a naučíme se vyhýbat viditelným hříchům, vyvolaným prostřednictvím pěti smyslu, budeme schopni střežit srdce spolu s Ježíšem, abychom v něm obdrželi jeho světlo a prostřednictvím intelektu a s určitou vroucí touhou zakusili jeho dobrotu. Vždyť očišťovat naše srdce nám bylo přikázáno právě proto, abychom skrze odhánění zlých mračen od něho mohli vidět Slunce spravedlnosti, Ježíše, jakoby na čisté obloze; a aby principy jeho majestátu mohly zářit v intelektu. Tyto principy jsou totiž zjeveny pouze těm, kdo očišťují svoji mysl.

sv. Filotheos Sinajský, *Čtyřicet textů o bdělosti*, par. 8

Povšimněte si, jak Kristus říká: „Každý, kdo se hnevá na svého bratra, bude vydan soudu;“ (Matouš 5,22) a pak nám také říká, jak lze tento hněv překonat. Ne-

přítel se však snaží toto přikázání hned zničit tím, že v nás podněcuje svár a nepřátelské a nenávidné myšlenky. Také on totiž ví, že rozum by měl kontrolovat pudovou energii. Proto bombardováním rozumu zlými myšlenkami – myšlenkami plnými hněvu, sváru, soupeření, podlosti a samolibosti – přesvědčuje rozum, aby se vzdal své vlády a předal oštěž pudové energii, kterou by již nic nebrzdilo. Když je pudová energie takřikajíc zbavena svého jezdece, chrlí skrze ústa v podobě slov vše, co bylo nabromaděno v srdci jako výsledek dábelských úskoků a nedbalosti intelektu. Srdce se pak stává plným nikoli Božího Ducha a božských duchů, ale zla. Je to, jak Pán řekl: „Čím srdce přetéká, to ústa mluví.“ (Matouš 12, 34) Vždyť jestliže dábel dovede přimět osobu, kterou posedl, k tomu, aby pronášela, co se ukrývá v nitru, pak tato osoba nebude jen nazývat svého bratra „hlupákem“ a „bláznem“, ale snadno přejde od urážlivých slov k vraždě. Tímto způsobem bojuje dábel proti Bohu a jeho přikázání, podle kterého se nesmíme hnevát na svého bratra. Přitom urážlivým slovům a jejich následkům by se bylo možné vyhnout, kdyby skrze modlitbu a pozornost byly ze srdce vyhnány už první náznaky hněvu. Když nás ale dábel přiměje k tomu, abychom v důsledku myšlenek, které zasévá do našich srdcí, porušili Boží přikázání, dosahuje svého cíle. /23/

sv. Filotheos Sinajský, *Čtyřicet textů o bdělosti*, par. 16

Vždyť srdce je vskutku nezměrná propast. Jestliže jsi zničil onoho hada, očistil se od veškeré vnitřní nepravosti a vyhnal hřích, můžeš se chlubit Bohu. Pokud ale ne, měl bys být pokorný a prosit Krista, aby tě přišel zbavit tvých skrytých hříchů. O čistotě hovoří celý Starý i Nový zákon. Po čistotě by tedy měl toužit každý, Žid i Řek, i když jí všichni dosáhnout nemohou. Čistotu srdce může přivodit pouze Ježíš, neboť on je skutečnou a absolutní pravdou, bez které není možné poznat pravdu a dosáhnout spásy.

sv. Makarios Egypťský, *Pozvedání intelektu*, par. 83

Několik citátů, v nichž se jejich autoři zaměřili na srdce jako na důležitý duchovní orgán člověka, jsem vybral ze zkráceného výběru z Filokalie od o. Allyne Smitha. Výběr vyšel v roce 2008 v českém překladu ve vydavatelství VOLVOX GLOBATOR v edici Religio. Vydát část překladu této vzácné duchovní učebnice pravoslavní nám dovolilo původní americké vydavatelství.

Roman Juriga

SETKÁNÍ

Tuto kapitolu chci věnovat otázce vzájemného setkání, či spíše střetávání šamanismu a křesťanství. Ještě předtím si ale dovolím více zešíroka zafilosofovat o setkávání různých duchovních cest vůbec, protože jednak šamanismus a křesťanství nejsou na světě samy a jednak, kromě přemítání o nich a dalších duchovních směrech, je to také přemítání o lidech a jejich vzájemných vztazích.

Dnes je velmi módní hovořit o setkávání různých kultur, včetně náboženských a o jejich vzájemném sblížení a obohacování. Nejsem si jist, zda všichni lidé, kteří se nesou na této promyšlené módní vlně vědí, co chválí. Zvláště to platí pro duchovní oblast. Jistě, různé náboženské systémy mají už na první pohled některé věci společné. Čím se ale jde hlouběji, přibývá rozdílů mezi nimi. Nejvíce společného je právě na povrchu. Z toho plyne, že ta náboženství, která by se chtěla sblížovat na základě svých podobností, se nutně musí držet právě jen toho svého povrchu a to jako nejdůležitější věci, jako něčeho pro sebe (a pro ty druhé) podstatného. Musí sama programově zpozvrchnět. Ztrácejí tak svou hloubku, duchovní moc a cit. Odseknou se od vlastní podstaty, od vlastních duchovních kořenů. Ty se pak sice dají nahradit jakýmsi všekřesťanským, nebo všenáboženským pocitem hloubky a meditace, ale bez konkrétního uce-

leného duchovního obsahu. Tam, kde hlavním záměrem sjednocovatelů je především společenský a politický efekt, to (zdá se) nikterak nevádí. Ale co když někomu z věřících jde pořád ještě o duchovní cestu a o nadpozemskou spásu? Pak asi nebude nekritickým přítelem společných ekumenických sblížení. Co tedy může nabídnout jako alternativu vzájemného soužití různých, někdy napovrch podobných, ale podstatou zjevně neslučitelných duchovních cest? Jako řešení se nabízí vzájemná tolerance. V pravém významu toho slova. Jeho doslovný překlad je snášenlivost. Asi tak: nedá se nic dělat, když už se nedokážeme navzájem přesvědčit a zmisionařit, musíme se tedy alespoň navzájem snášet. Není to žádná erupce bouřlivé bratrské lásky, ani vzájemného radostného líbání. To je pravda. Ale na druhou stranu jsem přesvědčen, že pokud vůbec někdy dosáhneme opravdu upřímné tolerance, to znamená, že sneseme existenci těch dru-

Koptský Monastýr Sv. Makárie , Egypt

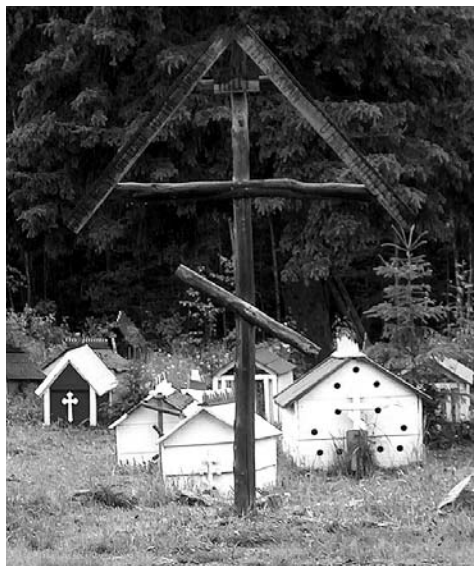

hých bez jakékoli postranní nevole a dokonce se budeme mít s nimi rádi jako s lidmi, pak si myslím, že je to naprostý vrchol všeho, čeho může reálně jakékoli ekumenické hnutí dosáhnout. Konec konců i pražský rabín (abych byl dostatečně ekumenický) mi v tom hovoří na stránkách časopisu Dingir (1/2000) ze srdce: „Já si myslím, že tolerance znamená nechat druhého na pokoji, snést ho i s tím, že s ním hluboce nesouhlasím. Kvůli tomu ho přece nebudu přesvědčovat o svém názoru. A přál bych si, aby také on nechal mé názory mě, aby mě nepřesvědčoval a nesnažil se mě někam manipulovat.“ Možná se někdo v duchu podiví, jak můžu souhlasit s takovým názorem, když jsem kněz Pravoslavné církve, tedy duchovní cesty, ke které neoddělitelně patří i misie. To jistě. Ale ona není misie jako misie. O pravdě křesťanství bych měl svědčit především tomu, kdo o ní sám má zájem, nebo alespoň tomu, komu moje misijní činnost není „proti srsti.“ V opačném případě vzniká poněkud trapná situace, která rozhodně nečiní křesťanství pro toho člověka přitažlivým. Ani nejzávažnější pravda není samočinnou zárukou úspěchu, pokud se člověk nerozhodne sám a svobodně ve svém srdci, že ji přijme, že ji chce a že po ní touží. A pokud někdo člověka manipuluje, rozhoduje o něm bez něj, nebo dokonce ho drží pod krkem (případně s meč na krku), nebo ho naráží na kůl, aby pohan všechno správně pochopil, pak ho možná donutí k formálnímu souhlasu, ale o víře a o misi podle vůle Boží nemůže být ani řeči. Ostatně, výsledky podle toho také vypadají. Jako příklad si můžeme vzít konec konců i násilné donucování pravoslavných k unii s papežem, kde se někteří lidé i po generacích navracují zpět k Pravoslaví, a jiní naopak víru svých otců fanaticky nenávidí, což je paradoxní důsledek traumatu z její násilné změny a pošlapání lidské důstojnosti, ve kterém se prakticky nemožný a neúčinný odpor proti nové moci a víře zvrátil v teoreticky možný a úlevný odpor vůči víře původní, tak jako u některých lidí se agresivita, kterou není z nějakých důvodů možno uvolnit, vybijí v autoagresivitu, v ubližování sobě. Ostatně, náš vlastní národ má také svá traumata, kdy nejprve byl násilně latinizován po vyhnání žáků svatých Cyrila a Metoděje v době knížete Švatopluka a potom ještě jednou násilně rekatolizován po Bílé Hoře, kdy bylo v zemi 90 % nekatolíků. Výsledkem je duchovní rezignace, která způsobila, že v naší republice se 60% lidí hlásí k ateismu, což je číslo v jiných zemích opravdu neobvyklé.

Abych si ovšem zamekl i před vlastním prahem zmíním se ještě o specifikách pravoslavné misie. V dějinách nalézám její čtyři legitimní podoby: klasické hlásání s případnou disputací (podobně jako apoštol Pavel na Areopagu, nebo Dostojevský ve svých knihách), misie na pozvání (jako příchod Sv. Cyrila a Metoděje z byzantské Soluně na Moravu), misie běženců (jako u prvních křesťanů rozprchlých do světa před pronásledováním v Jeruzalémě a Judeji, či u Rusů prchajících před komunismem na západ), a misie fascinací - přitažlivosti křesťanství přes pozoruhodné lidi (většinou významné askety, blázny pro Krista a pod). Každá z těchto podob misie postrádá prvek násilí. Bud ho uplatnit nechce a nebo ani nemůže. Ovšem existuje i nelegitimní pátá cesta, kdy vezmu do jedné ruky kříž a do druhé meč a vydám se přesvědčovat bídne pohany o víře pravé. Ta je (pokud mám dostatečnou fyzickou převahu) z krátkodobého hlediska velmi praktická a bylo by bláhové tvrdit, že nikdo z pravoslavných mocných nepodlehá tak lákavému pokušení. Nicméně dobrotivý Bůh doprál pravoslavným mocnárům v dějinách jen velmi málo klidu k tomu, aby mohli takovým pokušením podléhat. Většinou potřebovali meč spíše k obraně vlastní země a víry, než naopak. Dějiny kolébky Pravoslaví, Byzance, to je téměř nepřetržitá obrana říše, prostrádaná v lepších časech dobýváním ztracených území. V případě dědičky Byzance, carské Rusi, byla po osvození od Tatarů situace trochu jiná a pronikání Jermakových kozáků na (šamanskou) Sibiř za cara Ivana Hrozného přirovnávají autoři Dějin Ruska k výpravám španělských kolonizátorů k břehům Ameriky. Ale spěchám dodat, že kněží, kteří byli součástí výprav (vzhledem k faktu, že Pravoslaví není světově centralizovanou ideologií), byli v násilném prosazování víry mnohem méně důslední než jejich španělští kolegové. Pro porovnání můžeme uvést svědectví o ruské misi mezi aljašskými indiány, jak se zachovalo z konce 18. Století.

Organizovanou misie zde začala působit r. 1794, kdy velkokupec Šelichov, který prosazoval zřízení stálých obchodních stanic na americkém území, získal pro tuto oblast dobrovolníky z řad mnichů kláštera Valaám (centra misie mezi Karely na rusko-finské hranici), patrně aby u carského dvora dodal svému podniku serióznosti (žádal totiž cara o monopol na následný obchod s kožešinami). Když šest mnichů s několika pomocníky dorazilo na Kodiak, byli šokováni podmínkami v nové kolonii, konkrétně násilím

Pravoslavný hřbitov, Aljaška

a kořistnickými způsoby jejich vlastních krajanů. Místním správcem Šelichovovy obchodní společnosti i celé kolonie byl jakýsi Alexandr Baranov, člověk nespravedlivý a bezohledný. Za několik málo týdnů poslal vedoucí misie, archimandrita Joasaf, zprávu o poměrech v kolonii přímo Šelichiovovi a když se nedočkal odpovědi, vrátil se s dvěma pomocníky do Ruska, aby zde podali osobní svědectví o Baranovových násilnických akcích. Baranov reagoval tím, že uvěznil zbývající mnichy do domácího vězení a zakázal jim jakékoli kontakty s domorodci. Bez ohledu na další nátlak ze strany obchodní společnosti se ovšem aljašští domorodci dál shromažďovali, aby navštěvovali pravoslavný chrám. Své potíže s Baranovem měl i svatý German, který opustil Kodiak, aby se vyhnul jistě smrti z rukou Baranovových (formálně jistě pravoslavných) mužů a přesídlil na dnešní Spruce Island, kam přenesl nové centrum misie. Poměry se stabilizovaly až po Baranovově smrti. R. 1824 přijel nový misionář, otec Joan (s ženou, dětmi a tchýní), který se rychle naučil aleutštině a s pomocí místního náčelníka do ní přeložil Evangelium podle Marouše a katechismus. Poté zvěstoval evangelium v pobřežních vesnicích, které objížděl po moři na kajaku. Po smrti manželky byl postřížen na mnicha a ustanoven biskupem kamčatským, kurilským a Aleutských os-

trovů. V hlavním městě ruské Aljašky, Sitce, založil školu pro výchovu domorodých kněží, námořníků, navigátorů, fyziků, účetníků, kartografů a umělců s působností pro celou kolonii. Jeho pomocníkem a následovníkem byl otec Jakov, který pracoval mezi Eskymáky kmene Yupik. Na pozvání indiánů z Atabasky sídlících proti proudu Yukonu obrátil na víru a pokřtil r. 1852 několik stovek z nich, čímž odvrátil na poslední chvíli kmenovou válku - dřívější nepřátelé se sešli v míru v jedné Církvi. Otec Jakov konal bez jakýchkoli technologických vymožeností, bez ochrany a pomoci armády, stovky mil od nejbližší evropské základny. Zásluhou lidí, jako byl on a jeho předchůdci, byly položeny tak pevné základy misie, že když se po prodeji Aljašky Spojeným státům r. 1867 většina Rusů (včetně kněží), vracela domů, opouštěli 12.000 křesťanů z řad domorodého obyvatelstva, 9 pravoslavných farností, 35 kaplí, 17 škol a 3 sirotčince. Přestože sídlo biskupa bylo přeneseno ze Sitky do San Francisca a aljašská misie přijímala dalších sto let jen velmi sporadickou pomoc ze zbývajících států americké Unie, misie se dál rozrůstala díky úsilí domorodého vedení Církve. Nemalý podíl na tom jistě měl právě nenásilný misionářský přístup, který představoval pravoslavné křesťanství ne jako zákaz starobylé aleutské náboženské tradice, nýbrž jako její naplnění. Přesto, a nebo možná právě proto, neslyšíme nic o zápasu misionářů s tajemnou mocí domorodých božstev a jejich kouzelných bylin. Zápasilo se o kožešiny a o moc nad územím, to ano. Ale jak jsme četli, v tomto zápase nestáli pravoslavní Rusové proti pohanským indiánům, nýbrž bezohlední (a v srdci bezbožní) obchodníci proti pravoslavným Rusům a indiánům. Co se týče boje duchovního, zde na straně křesťanů stála moc, která nepotřebovala pušky a zákazy. Dobře to ilustruje příběh, který (v televizním cestopisném pořadu) vyprávěl eskymácký pravoslavný kněz v jedné rybářské vesnici na ostrově Kodiak: Jednou se k rybářské osadě přihnala obrovská vlna, která smetla dřevěné domky - příbytky rybářů. Jen jediná stavba zůstala celá - byl to místní pravoslavný chrám. Křesťané, jejichž domovem byla nyní spíše hromada trosek, vešli dovnitř. Chrám byl zcela nedotčený, plamínky lampád tiše hořely před ikonami. (25)

*o. Jan Týmal
Pokračování příště*

67. TRNITÝ KEŘ

Obdivovali jsme velké Gedeónovo vítězství nad Midjánci. Izraelské kmene, které si Gedeón pozval na pomoc, Ašer, Zabulón a Neftali, byly přirozeně hrdé na svou účast. Muži kmene Efraim se cítili dotčeni, že nebyli také hned pozváni, ale Gedeón je uchlácholil, že oni vlastně vykonali to nejdůležitější: obsadili jordánský břeh a pochyťali prchající Midjánce. „Což nebylo paběrkování Efraimovo lepší než naše vinobraní? Což jste to nebyli právě vy, kdo se zmocnili midjánských velmožů Havrana a Vlka?“ Efraimovci dali Gedeónovi za pravdu a přestali se zlobit.

A by bylo vítězství dokonalé a trvalé, potřeboval Gedeón chytit prchající midjánské krále Zebacha a Salmunu, kterým se podařilo ještě s nějakými vojáky proklouznout hlídkami Efraimců a dostat se přes Jordán. Gedeón je pronásledoval se svými třemi sty muži. Přešli Jordán a byli již velmi unavení a hladoví, když dorazili k městečku Sukótu. Poprosili Sukóťany, aby jim dali pár bochníčků chleba, aby se posilnili. Sukóťští lakomí velmožové je však odbyli: „To už jste ty krále chytili, že bychom vám měli dávat chleba?“ Gedeón prohlásil: „Za tohle vaše jednání zmrskám vaše těla trním a bodláčím, jen co mi dá Hospodin Zebacha a Salmunu do rukou.“

A tak o hladu spěchali dál do Penúelu. Poprosili o chleba i tam, ale dostalo se jim stejné odpovědi. „Až se budu v pokoji vracet,“ řekl jim Gedeón, „na památku vašeho lakomství a drzosti rozbořím vaši městskou věž.“

Nakonec Gedeón oba krále dostihl. Ti mezi tím shro-

máždili vojáky a utábořili se při cestě kočovníků, po které se Gedeón za nimi hnal. Uderil na ně právě, když se tábor cítil v bezpečí. Velmi se vyděsili a oba králové se snažili rychle uprchnout, ale Gedeón je chytil. Pak se se zajatými králi vrátil nejdřív do Sukótu. Zavolal si stařešiny města a řekl jim: „Tu je Zebach a Salmuna, kvůli nimž jste mě potupili slovy: „To už je Zebach a Salmuna v tvých rukou, že máme dát tvým unaveným mužům chleba?“ Pak dal stařešiny Sukótu zmrskat bodláčím, jak slíbil, aby se příště chovali laskavěji. Stejně splnil svou hrozbu vůči Penúelu, zbořil jejich městskou věž, kterou se pyšnili.

Izraelci pak požádali Gedeóna, aby se stal jejich dědičným panovníkem. Aby vládl Izraeli jako král a po něm jeho synové a vnuci. Ale Gedeón odmítl s tím, že králem Izraele je Hospodin a nehodí se, aby jim královal člověk. Stejně smýšleli i jeho synové. Přesto se však v jeho domě našel chlapec, kterému se představa být králem zalíbila. Byl to Abímelek, syn Gedeónovy otro-

kyně. Rozhodně se na tuto funkci nehodil, ale tím více po ní toužil. Jakmile Gedeón zemřel, vypravil se do Šekemu, odkud pocházela jeho matka, svolal všechny své příbuzné a umluvil je, aby ho prohlásili izraelským králem. Řekli si: „Je to náš příbuzný, je lépe, aby byl našim králem on než Gedeónovi synové.“ Prohlásili ho králem a ještě mu dali všechno zlato, co našli v Baalově chrámu.

První, co Abímelek udělal, bylo, že si najal pár lumpů, šel s nimi do Ofry do Gedeónova domova a dal pochytat a povraždit Gedeónovy syny, aby snad jeho království neohrozili. Zachránil se jen nejmladší, Jótam, protože se schoval. Nad Šekemem ční hora Gerizim, na které kdysi Jozue pronášel požehnání plnitelům Božího zákona. Má zvláštní akustiku. Slova na ní pronesená se nesou do velké dálky a každému slovu je i daleko zřetelně rozumět. Tam vystoupil Jótam, postavil se na samý vrcholek a hlasitě zavola: „Slyšte mě, šekemští občané, a vás ať slyší Bůh.“ Potom jim zarecitoval následující bajku:

„Sešly se pospolu stromy, aby si nad sebou pomazaly krále.

Vyzvaly olivu: Kraluj nad námi!

Oliva odmítla: Mám se vzdát své tučnosti, které si váží bohové i lidé, a kymáčet se nad stromy? Děkuji, nechci. Stromy pak vyzvaly fikovník: Pojď nad námi kralovat ty! Fikovník jim však odpověděl: Mám se vzdát své sladkosti a svých výborných plodů a kymáčet se nad stromy?

Stromy pak vyzvaly vinnou révu: Pojď nad námi kralovat ty! Vinná réva jim však odpověděla: mám se vzdát svého moštu, který je radostí bohům i lidem, a kymáčet se nad stromy?

I vyzvaly všechny stromy trnitý keř: Pojď nad námi kralovat ty!

A trnitý keř stromům odpověděl: Chcete-li mě opravdu za krále, pojdte se ohnout a schoulit do mého stínu! Jestliže však ne, vyšlehně z trnitého keře oheň a pozře vás i libanonské cedry.“

Šekemští mužové naslouchali a Jótam mluvil dál:

„Můžete-li říci, že jste jednali věrně a bezelstně, když jste ustanovili Abímeleka králem? Že jste jednali spravedlivě a po zásluze s Gedeónovou rodinou? Můj otec přece za vás bojoval s nasazením života a vysvobodil vás z rukou Midjanců a vy jste se odměnili tím, že jste povraždili jeho syny. Bylo-li vaše jednání spravedlivé, věrné a bezelstné, pak se s Abímelekem klidně těšte. Ne-li, ať vyšlehně z Abímeleka oheň a pozře vás i jeho!“

Když Jótam domluvil, dal se hned na útěk až do Beúru, kde se usadil.

Tři roky panoval Abímelek nad Izraelem a zatím se velmi zhoršil vztah mezi ním a jeho šekemským příbuzenstvem, které ho dosadilo a zprvu vydatně podporovalo. O toto zhoršení se postaral jakýsi Gaal, syn Ebedův, se svými bratry, který se nastěhoval do Šekemu, získal si důvěru občanů a začal je soustavně proti Abímelekovi štvát: Že v samém Šekemu jsou lidé vhodnější než Abímelek a že když se muži z Šekemu k němu, Gaalovi, připojí, že je Abímeleka zbaví.

A tak se stalo, že jednoho rána vytáhlo ze Šekemu vojsko s Gaalem v čele, aby porazilo a svrhlo Abímeleka. Gaal netušil, že velitel města Zebúl zůstal přívržencem Abímelekovým, že se na Gaala velmi rozhněval a poslal k Abímelekovi, aby ho varoval, a navrhl mu: „Seber se teď v noci s lidem, který je s tebou, a ukryj se v poli blízko města a za časného jitra při východu slunce přitáhneš k městu. Gaal a jeho lidé k tobě nic netušíce vyjdou a ty se s nimi snadno vypořádáš.“

Ráno opravdu Gaal vyšel doprovázen Zebúlem, zastavil se v bráně a rozhlédl se po okolních horách. Povidá Zebúlovi: „Podívej, z hřebenu hor sestupují nějakí lidé.“ Byli to lidé Abímelekovi, kteří vyšli ze svých úkrytů. Zebúl odpověděl: „Vidíš stín hor a připadá ti jako mužové!“ Gaal však pokračuje: „Opravdu to jsou lidé; jeden oddíl se oddělil a blíží se k nám.“ Zebúl mu řekl: „Ano, jsou to lidé Abímelekovi, které jsi tak podceňoval a štvál proti nim. Teď máš možnost se s nimi doopravdy utkat.“

Gaal opravdu v čele šekemských mužů táhl proti Abímelekovi, ale byl zahnán na útěk. Druhý den jako obvykle vyšli šekemští lidé z města pracovat na svých polích a viničích, ale mstivý Abímelek si na ně počíhal, pobil je a vtrhl do města, povraždil všechny lidi a město rozbořil. Zbyla ještě nedobytná šekemská věž, kde se ukrylo mnoho mužů a žen v jejich sklepeních. Abímelek dal nanosit na větrací průduchy větve a zapálit, takže všichni ve věži zahynuli žarem a udušením.

Nakonec Bůh odplatil Abímelekovi za všechny jeho zločiny. Při dobývání města Tebesu, když se snažil se zmocnit opevněné věže, kam se uchýlili někteří měšťané, jakási žena shodila se střechy věže těžký mlýnský kámen, který Abímelekovi prorazil lebku.

Olomouc 25. 11. 2009, arcibiskup Simeon

JE MOŽNÉ REHABILITOVAT STALINA?

I v dnešní době se můžeme setkat se snahou omlouvat zločiny J.V.Stalina, a ať už je to zapříčiněno neinformovaností nebo silou dnes již přežitě ideologie, ve které byli někteří formováni, jistě bychom se na tuto zřetelnou osobnost ruské a světové historie měli dívat pravdivě a střízlivě. A jelikož poměrně často narážím na toto téma v různých rozhovorech, rozhodl jsem se zde shrnout alespoň základní informace o době a působení jmenovaného sovětského vůdce – nechť to je i na památku nesčíslným obětem, novomučedníkům naší Církve.

Obhájci Stalina například tvrdí, že nepronásledoval Církev, ba dokonce že ji chránil a bránil ničení svatyní. Poukazují například na části dokumentu vytržené z kontextu ze 16. srpna 1923 (č.dok. 30), ve kterých se bolševické ústředí rozhodlo zmírnit proces likvidace chrámů a zatýkání věřících. Pokud ale nahlédneme do daného dokumentu pozorněji, zjistíme, že toto ojedinělé rozhodnutí bylo součástí širšího plánu úplné likvidace Církve v Sovětském svazu, vedení strany se tehdy jen kvůli strachu z kontrarevoluce rozhodlo Církev likvidovat postupně.

Nový dokument bolševického ústředí ze 12. září 1933 (č.dok. 1037/19) již svědčí o kolosálním vandalizmu, v období od roku 1920 do roku 1930 bylo v Moskvě a okolí zcela zničeno 150 chrámů a dalších 300 chrámů bylo přestavěno

Na ostrově Anzer, který je součástí Solověckého souostroví vyrostla nad hromadným hrobem novomučedníků GULAGU brýza ve tvaru Kříže.

na dílny, kluby, ubytovny, věznice, nemocnice a polepšovny. I v následujících letech pokračuje ničení chrámů, například v roce 1931 byl na přímý rozkaz Stalina vyrabován a zbořen unikátní Chrám Krista Spasitele (největší chrám v Rusku, velmi bohatě vyzdobený), v roce 1936 byl zbořen chrám Zesnutí Přesvaté Bohorodice na Pokrovce (17. stol.) a další. Monarchistický spisovatel Vladimír Solouchin tehdy napsal: "Zboření Chrámu Krista Spasitele je symbolem ničení a násilí, tím největším ponižením ruského národa".

Cititelé Stalina zakrývají oči i nad hrůzostrašnou historií pronásledování věřících, které svým rozsahem a krutostí mnohonásobně převyšuje pronásledování prvotních křesťanů. V roce 1917 bylo v Rusku dle statistiky 54 692 chrámy, 1025 monastýrů, 51 105 kněží, 15 035 diákonů. Ve druhé polovině 30-tých let už byly téměř všechny monastýry zničeny, například v Orle v roce 1930 už nezůstal ani jeden chrám, v Moskvě z 500 chrámů zůstalo v roce 1932 jen 87 chrámů a v roce 1939 zůstalo v celém Rusku funkčních jen asi 100 chrámů. Stejným tempem bylo likvidováno i duchovenstvo. 15. května 1932 Stalin podepisuje „Dekret o druhé pětiletce“ a určuje v něm cíl: „k 1. květnu 1937 musí být jméno Boží zapomenuto na celém území státu“. Formální výsledky okamžitě rozsudky trestu smrti. Roku 1937 bylo zatčeno 136 900 pravoslavných kněží, z nich bylo 85 300 popraveno, roku 1938 bylo zatčeno 28 300 a popraveno 21 500, tisíce duchovních bylo zatčeno a popraveno i v dalších letech. Přes tuto neobyčejnou krutost se plán „bezbožné pětiletky“ nezdařil, sovětský vůdce totiž zapomněl na příslib Spasitele: „vzdělám Církev svou a brány pekelné ji nepřemohou“ (Mat 16,18). Při sčítání lidu v roce 1937 se přes všechny snahy ateizace ruské společnosti 57,7 % obyvatel SSSR přihlásilo k víře. Po tomto zjištění pronásledování Církve neskončilo, jen zesláblo, a to také v důsledku světové války, během níž si Stalin uvědomoval, že při obraně země potřebuje obětavou účast celého národa. I během války ovšem pokračovalo zatýkání, byl vězněn vla-

dyka Athanasij Sacharov, od roku 1943 vладыka Vasilij Preobraženskij, roku 1944 byl zatčen a umučen archimandrita Serafím Šachmuť a další. V dokumentu NKVD „Práce s nezletilými“ se uvádí šokující informace, že skrze kolonie GULAG (těch bylo v té době 50) prošlo během pěti let 155 506 dětí ve věku od 12 do 18 let, z nichž 68 927 bylo souzeno a 86 579 souzeno ani nebylo.

Od roku 1948 pronásledování duchovenstva opět sílí a pokračuje až do Stalinovy smrti. V této době se navíc systematicky zavírají další chrámy, během posledních let Stalinovy vlády jich bylo zavřeno kolem tisíce. Byl rozšířen i další mýtus o Stalinovi, který měl údajně na sklonku života navštěvovat blaženou matku Matronu. Tato informace ovšem není ničím podložena, blažená Matrona byla stalinovým režimem pronásledována, musela se skrývat až do své smrti v roce 1952. Ani v jejím životopise a ani v podrobných dokumentech, ze kterých čerpala komise před její kanonizací, není o návštěvě Stalina žádná zpráva.

J.V.Stalin stál v čele jednoho z nejstrašnějších režimů, který umučil v koncentracích a popravil milióny lidí, svých vlastních spoluobčanů, pravoslavných křesťanů. Případné snahy ukázat tohoto krutého pronásledovatele Církve a ruského národa jako dobrodince jsou jistě duchovně škodlivé a uráží památku velkého zástupu svatých novomučedníků a vyznavačů. Právě tito lidé, nikoliv jejich pronásledovatelé, nám svými životy ukazují příklad velké lásky k Bohu a k bližním. Když čteme jejich životopisy a svědectví o jejich utrpení a smrti, utvrzujeme se v tom. Ctihodný Simeon, Nový Teolog o úctě k novodobým svatým píše: „Ten, kdo odmítá se vši láskou, horlivostí a skrze pokoru dosáhnout jednoty s posledním ze svatořečených, ale má ve vztahu k němu bytí i malou nedůvěru, takový člověk se s ním nikdy

Schody na Sekyrmou horu hlavního Solověckého ostrova, na kterých bylo zabito mnoho novomučedníků GULAGU. Původní schody byly bez zábradlí, novomučedníci byli přivazováni ke kládě a s ní shazováni ze schodů dolů.

nesjednotí a nevstane ani s ním, ani s ostatními dřívějšími svatými, nebude schopen zaujmout s pokorou místo, které mu určil Hospodin“. Dežž Bůh, abychom na přimlvy svatých novomučedníků i my našli obecnství s Bohem i s nimi. Abychom našli mír v tomto pozemském životě i v okamžiku našeho přechodu do věčnosti, jak ho měli ve svých srdcích i oni.

autor: biskup Jáchym

Jeden z táborů Gulagu

NA HŘBITOVĚ V MIROŠOVICÍCH U SENOHRAB STOJÍ OJEDINĚLÝ PRAVOSLAVNÝ KŘÍŽ

V letech 1945–1979 se na tomto hřbitově postupně konaly za přítomnosti otce Michaila Vasněcova, otce Bohumíra Aleše a otce Jiřího Nováka čtyři obřady pravoslavného pohřbu. V roce 1945 zemřela MUDr. Varvara Dmitrijevna Rudněva-Bezděková, ruská šlechtična, narozená v Tulě v roce 1872. V únoru roku 1956 zemřel její choť, MUDr. Ctibor Bezděk, narozený v roce 1872 v Podivíně na Moravě. V roce 1963 zemřela sestra Varvary, Jelizaveta Dmitrijevna Rudněva, absolventka hudební konzervatoře v Československu. Když v roce 1979 zemřela prof. Tatjana Bezděková-Děnisenková, dojemně se s ní na závěr rozloučil jeden starší senohrabský občan slovy a přáním, aby jí země česká, v zalesněném Posázaví, byla lehkou.

7. února, letošního roku uplynulo 105 let od narození Tatjany Bezděkové-Děnisenkové. Ve svých „Vzpomínkách“ píše o podzimu roku 1914, kdy byl na podnět náčelníka A. B. Svojsíka a PhDr. Anny Berkovcové založen 1. dívčí oddíl skautek v Praze. Sestával výhradně z žaček a profesorek Dívčího lycea v Praze VII. Nejoblíbenější byla profesorka přírodopisu Dr. A. Berkovcová, která jako vůdkyně skautského oddílu Sasanek naučila dívky znát a milovat přírodu a všechno živé tvorstvo na zemi.

V roce 1924 se Tatjana Bezděková stala studentkou Filozofické fakulty v Praze. Volný čas po přednáškách často trávila v ruské společnosti OČAG, v Myslíkové ulici. Jako studentka zpívala v církevním sboru s vynikajícími soprány, alty, tenory a basy. Mezi nimi byli např. Gennadij Gordějev, Petr Miloslavskij, Jelizavěta Evert, Lila Balabina, Nikolaj Děnisenko, Ariadna Ryžkova. Její život se postupně začal spojit se životem pravoslavné církve a ruskou společností.

V roce 1932 se provdala za ruského emigranta, bělogvardějce, ing. Nikolaje Děnisenka a přijala místo profesorky na ruském státním reálném gymnáziu v Mukačevě. Vyučovala zde ruštinu a češtinu. Velice si oblíbila karpatoruskou mládež a svoji pedagogickou činnost. Později, když už se mnozí stali lékaři, docenty, inženýry nebo spisovateli a básníky Vrchoviny, projevovali jí svoji vděčnost a lásku, jak jen mohli. Kromě vyučování a vedení literárního kroužku se v Mukačevě věnovala vedení dívčího skautského oddílu. Zde mohla uplatnit bohaté a ušlechtilé znalosti získané v oddílu Sasanek. Na Podkarpatské Rusi byla v dívčím skautingu sborovou vedoucí, se stříbrnou lilíí na levém rukávu.

V roce 1937 se narodil syn Alexej. Byl pokřtěn otcem

llečkem, za přítomnosti legendárního vладыky Sergije, který si Podkarpatskou Rus a její lid i kraj z celého srdce oblíbil. Právě před okupací Podkarpatské Rusi vojsky admirála M. Horthyho poslal Nikolaj Děnisenko manželku se synem do Prahy, k jejím rodičům. Sám nakonec zůstal na Slovensku. Válka je pak bohužel definitivně rozdělila.

Po 2. světové válce pokračovala Tatjana ve vyučování ruštiny a češtiny. V roce 1949 byla Ministerstvem školství přeložena do pohraničí a nastoupila na gymnáziu v západočeském Sokolově. Tehdy se svým synem navštěvovali kostely sv. Olgy, sv. Vladimíra a sv. Petra a Pavla ve Františkových Lázních, Mariánských Lázních a v Karlových Varech. Od roku 1950 zpívala v karlovarském církevním sboru za dirigování Rostislava Dmitrijeviče Korjakina a její syn přisluhoval u otce Alexije Vitvického. Pěvecké zkoušky a pití čaje se konalo se všemi ruskými zvyklostmi a obyčejy v bytě pod kostelem u Andronových. Současně v Sokolově a v Kraslicích vyučovala náboženské a biblické hodiny.

Se smutkem v srdci sledovala, že se u nás s rokem 1948 hnutí pravoslavné mládeže zcela rozplývá a zaniká. Přála si uskutečnit letní setkání dětí z východního Slovenska, Moravy a Čech. Její záměr a nadšení pro realizaci této myšlenky představitelé pravoslavné církve přijali s pochopením a důvěrou.

Mládež přijela do Mariánských Lázní ze slovenského Šariše, Zemplína, z Brna, Mostu, Prahy, Hořovského Týna a jiných koutů naší republiky. Přihlásilo se na 80 zájemců a proto byly v r. 1950 uskutečněny dva turnusy. Velkým štěstím a přínosem pro všechny účastníky byla otevřená náruč a všestranná pomoc otce Milutina Jakovljeviče, před-

staveného chrámu sv. Vladimíra. Přítomen a setkání mládeže nakloněn byl též otec archimandrita Innokentij. Svůj volný čas věnovala dětem jako vedoucí i paní Věra Topičová – později sólistka v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze a tajemnice vladkyzy Doroteje.

Po velmi těžkých zážitcích z období let 1939–1945 psala Tatjana Bezděková-Děnisenková články do českého Hlasu pravoslavi, kde vyšla její „Vnitřní modlitba“, „Utrpení a vztah k němu“, „I vdechl Hospodin do tváře člověka dech života“, „Tajemství vánoc“, „Tajemství odpuštění“, „Sebekázeň“, „Divotvorná moc správného myšlení“ a další. Vždy o sobě říkala, že je nenapravitelná optimistka. Věřila a za všech okolností říkala: „Nebojte se, DÓBRO ZVÍTĚZÍ!“ V těch nejkomplikovanějších situacích říkala s jistotou: „Věř, že ruce Ježíšovy tě zachrání“, „Víra hory přenáší“, „Věř, svěřch naděždy věř!“ „A vřavím doverne, já nie, Boh može sám“, „Víra tvá tě zachránila“.

Věřila, že vláda bezbožníků dříve či později musí pomítnout. Také již věděla, že skutečná příčina onemocnění hmotného těla je v duchovní oblasti, v porušení mravních principů a v odloučení se od Boha. Proto intenzivně připravovala k vydání otcovy knihy, jednak tehdy nepublikovaný 2. díl „Etikoterapie“ s podtitulem „Záhada nemoci a smrti“ a zároveň i další knihu MUDr. Ctibora Bezděka „O podstatě zla a o boji se zlem“. Toto druhé dílo stále ještě čeká na

možnost svého vydání.

Od r. 1952 přednášela dálkově na Vysoké škole ruského jazyka v Praze metodiku vyučování a přijala pozvání na katedru ruského jazyka na Pedagogické fakultě v Českých Budějovicích. Brzy byla jmenována vedoucí katedry ruského jazyka. Vydala zde spolu s kolegou Z. Oliveriusem skripta „Fonetika i pravopisanie russkogo jazyka“ (Praha, SPN 1958). V prostředí mezi kolegy a studenty byla šťastná. Bohužel však tento stav netrval dlouho. V roce 1958 se proděkan dozvěděl, že představitelka katedry odebrá „Žurnál moskevského patriarchátu“ a jako bezpartijní osobě jí oznámil, že již nemůže být členem fakulty. Tatjana Ctiborovna byla neprodleně přerazena na gymnázium do Říčan u Prahy a po dvou letech „odejita“ na základní školu v Mnichovicích. Ke konci života pečovala o paní A. I. Lojdovou, poslední žačku L. N. Tolstého, tehdy žijící v Praze. Sestra Tatjana, jak se podepisovala u svých článků v Hlasu pravoslavi, soukromě v Senohrabech vyučovala i nadále, ruštinu a němčinu. Vskutku mnozí z jejich bývalých žáků na ni dodnes rádi vzpomínají.

Tatjana Ctiborovna zůstala duší a srdcem pedagogem. Často a s přesvědčením vyslovovala, že pokud by se měla ještě jednou narodit, chtěla by být opět kantorkou. Věčná paměť!

Mgr. Alexej Bezděk, syn, V Praze 5. ledna 2010

ALBÁNIE

O albánské pravoslavné církvi asi nelze zcela zasyvěně psát bez toho, aby se pisatel sám octnul v Albánii a účastnil se tam nějakým způsobem církevního života. K rozhodnutí přece jenom se pokusit přiblížit si život pravoslaví v této nám kulturně vzdálené, převážně muslimské zemi, mě z jedné strany přivedla vzpomínka na několik bratří a sester, kteří se kdysi zúčastnili mezinárodních jazykových či ekologických kurzů Pravoslavné akademie ve Vilémově. Tito studenti vždy na kurzech vynikali pracovitostí a zájmem o probíraná témata, a také pěkným chováním k ostatním účastníkům kurzů. Jak asi žijí? Co se vlastně děje v jejich zemi?

Z druhé strany mě k myšlence něco víc se o albánské církvi dozvědět a pak se s tím podělit se čtenáři přivedla mimořádně mocná a trvalá vzpomínka na Jeho Blaženstvo metropolitu Anastasije, pro kterého jsem měl tu čest kdysi dávno tlumočit při intronizaci metropolitu Nikolaje v Prešově a se kterým jsem měl pak vzácnou příležitost prohodit pár slov a požádat jej o pozhánání na několika mezinárodních konferencích, jichž jsem se z pověření naší místní církve účastnil.

Několik setkání s metropolitou, práce a setkání s několika členy jeho duchovního stádece a konečně také zájem o to, jak vypadal a vypadá církevní život v zemi, která se kdysi vyhlásila za první ateistický stát světa a musela prožít léta komunistické diktatury maoistického typu, mě vedl k sepsání následujících řádků.

HISTORIE

Křesťanství se na území dnešní Albánie objevilo již ve 4. století a dostávalo se sem ze dvou stran. Národ Ghezů na severu přijal křesťanství latinského - západního typu, na jihu národ Tosků přijímal křesťanství východního typu z Byzance. Až do porobení Albánie Turky v 15. století byli Albánci křesťany, a některé křesťanské obyčeje dokonce zůstaly součástí přežívajících menšinových projevů albánského islámu.

V letech nadvlády Osmanské říše byli pravoslavní na území Albánie integrováni do správy cařihradského patriarchátu a veškeré bohoslužby, církevní vzdělávání a také kulturní život albánské pravoslavné menšiny probíhal v řečtině. První pravoslavná bohoslužba byla albánsky sloužena až v roce 1908 v Bostonu v USA.

Prekladatelem a knězem, který vedl bohoslužbu, byl o. Fan Noli. Noli pak sloužil albánsky pro albánské emigranty v několika velkých městech Evropy, která navštívil v roce 1911, a brzy po získání nezávislosti svojí země v roce 1912 se vrátil do Albánie, kde byl brzy vysvěcen na biskupa. Stal se také vlivnou politickou osobností, a dokonce v roce 1924 krátce sloužil jako premiér nově vzniklého albánského státu, avšak jeho vláda byla svržena a musel se uchýlit do exilu.

V roce 1937 získala Albánská pravoslavná církev od konstatinopolského patriarchátu autokefalitu - církevní svrchovanost s právem volit si svého nejvyššího představitele.

V průběhu 2. sv. války se Albánie postavila na stranu mocností Osi a albánské muslimské oddíly prosluly velkou krutostí k pravoslavnému křesťanskému obyvatelstvu v sousedních zemích i v samotné Albánii.

V dobách socialistického režimu mezi lety 1946 až 1991 byli křesťané pronásledováni. Napřed došlo k vyvlastnění církevního majetku a výraznému omezení činnosti církve a v roce 1952 byl úkladně zavražděn arcibiskup Christofor. Po vyhlášení Albánie za první ateistický stát na světě (1967) se stalo dokonce také jakékoliv praktikování křesťanské víry ilegální.

Ateismus v Albánii byl až do listopadu 1990 komunistickou vládou státu vynucován. Od roku 1967 bylo uzavřeno všech 2 167 staveb náboženského účelu a později byly zbořeny mnohé z nich. Za držení Bible či křesť hrozily přísné tresty v trvání několika let vězení a nucených prací. V Albánii se ateismus stal symbolem Hođžova maoistického režimu. Byla zničena všechna církevní střediska, obřady i náboženské symboly. Duchovenstvo bylo buďto likvidováno, pozavíráno

Katedrální chrám ve městě Korca

do vězení nebo převedeno do výrobního procesu. Ty církevní budovy, které zůstaly zachovány, sloužily jen jako památky nebo se z nich staly kulturní kluby, kina, sportovní sály či zemědělské objekty a sklady.

Albánská pravoslavná církev mohla existovat v tomto období jakožto instituce pouze v exilu a svoje ústředí měla v Bostonu v USA. Komunistické pronásledování a žaláře přežilo jenom 22 kněží, kteří však nesměli celá desetiletí sloužit a vykonávat pastorační činnost. K obnově náboženského života v Albánii došlo po ustavení demokratického režimu v roce 1991.

OD ROKU 1991 PO SOUČASNOST

V roce 1991 byl ekumenickým patriarchou ustanoven do funkce patriaršního exarchu pro Albánii biskup andoutský Anastasios, který již před svým ustanovením proslul jako vynikající misionář a duchovní rádce, který svůj čas dělil mezi učitelské povinnosti na athénské univerzitě a péči o arcibiskupství v Keni, které v té době proživalo složité období své existence.

24. června 1992 byl vladyka Anastasios jmenován tirsanským arcibiskupem a 2. srpna ve stejném roce byl in-

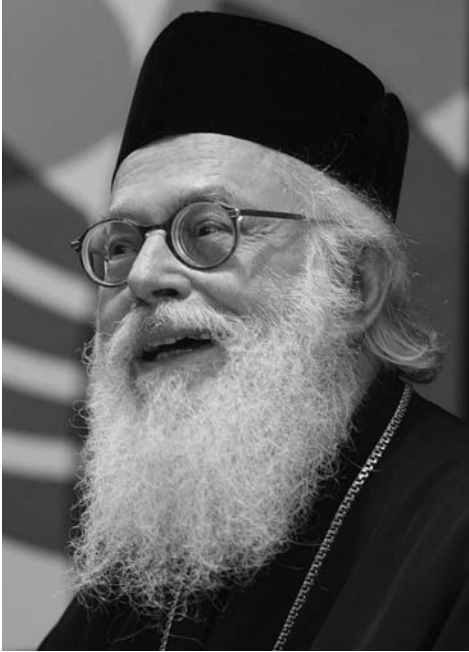
tronizován. Arcibiskup Anastasios byl v prvních letech svého působení Albánii podezříván z řeckého nacionalismu, avšak jeho všestranná péče o albánské věřící a také rozsáhlé humanitární programy vedly k tomu, že se arcibiskup stal ze strany albánského státu uznávanou osobností reprezentující domácí albánskou církev. Sám arcibiskup Anastasios od samého začátku svého působení zdůrazňoval, že církev, která se musí obnovit, bude církev albánská.

Jak velký to je úkol, ukazuje například skutečnost, že liturgické knihy v albánském jazyce byly vydávány jenom během krátkého období mezi lety 1910 a 1940 a pravoslavní Albánci například až doposud na mnoha místech užívají Nový zákon vydaný v roce 1879 Britskou a zahraniční biblickou společností v albánském dialektu Gegh (i když dnes již existují a jsou dostupné překlady do standardního současného jazyka).

Co všechno se událo v albánské církvi od pádu totalitní diktatury? Především se vladykovi Anastasiovi a jeho několika spolupracovníkům, z nichž někteří se do Albánie vrátili z exilu, podařilo církevní život obnovit a celkově zkonsolidovat. V roce 1998 byl opětovně usta-

ven posvátný synod a postupně bylo obsazeno celkem 6 biskupských kateder (vč. tiranského arcibiskupství).

Arcibiskup Anastasios

Dle dostupných zpráv má dnes albánská pravoslavná církev 140 duchovních a všichni jsou albánskými občany. Tito duchovní absolvovali solidní teologické vzdělání na Teologické akademii Kristova vzkříšení a 9 studentů studuje v zahraničí na prestižních teologických fakultách. Od roku 1991 bylo postaveno 160 nových chrámů, obnoveno 70 monastýrů a dalších církevních staveb různého určení a opraveno 170 chrámů.

BISKUPSTVÍ V ALBÁNII

K Albánské pravoslavné církvi se v současnosti hlásí přibližně 700.000 věřících. Většina farností užívá při liturgiích albánský jazyk, avšak v etnicky promíchaných oblastech je užíváno také řečtiny a na několika místech se slovanským obyvatelstvem církevní slovanštiny. Fungování výše uvedené Teologické akademie bylo zahájeno v roce 1992 v rozpadajícím se hotelu. Škola byla později přemístěna do Shen Vlash asi 15 km od přístupného města Durrusu. Později byly otevřeny ještě cír-

kevní školy svatého Kříže v Gjirokastereu (1998) a v Sukthu (2007)

. V rámci církve funguje 52 mládežnických skupin, které organizují nejružnější duchovní, kulturní a společenské aktivity. Pravoslavná mládež má svoji národní kancelář v Tiraně a síť eparchiálních kancelářů při každém z biskupství.

Kromě teologických škol církev založila několik základních škol a denních pečovatelských center a později také vzdělávací institut „Duch lásky“ v Tiraně v roce 2000, který je první svého druhu v Albánii a poskytuje vzdělání v oborech týmového řízení, informačních technologií a účetnictví, vzdělání pro laboranty ve zdravotnictví, vzdělání pro opravy a záchranu památek a byzantský ikonopis. Od roku 2001 má pravoslavná církev v Albánii také vlastní ekologický program.

Církev v Albánii provozuje svoji vlastní rozhlasovou stanici Ngjallja (Vzkříšení), která vysílá 24 hodin denně duchovní, hudební, zpravodajské a vzdělávací programy a přednášky a má zvláštní program pro děti, a vydává stejnojmenný měsíčník „Ngjallja“. Důležitá periodika jsou také dětský časopis „Gezohu“ (Radujte se), mládežnický časopis „Kambanat“ (Zvony) a studentský bulletin „Fjala“ (Svět) a také informační zpravodaj „News from Orthodoxy in Albania“ v angličtině. Posledním časopisem je „Tempulli“ (Chrám), který se zabývá především kulturními, společenskými a duchovními tématy.

Církev se také angažuje v řadě sociálních a filantropických projektů. Na začátku této práce byla snaha o pozvednutí zdravotní péče v zemi vytvořením sítě zdravotních středisek, diagnostických center a mobilních zubních ambulancí. Později byl realizován projekt pro handicapované občany, projekty rozvoje pro horské oblasti, dětské domovy, práce s vězni a bezdomovci a vývařovny pro chudé.

Albánie a Albánská pravoslavná církev zatím nebývá příliš často cílem cest pravoslavných poutníků. To málo, co jsem se z různých – zejména internetových pramenů o životě pravoslavných v Albánii dozvěděl, mě, a věřím že i čtenáře, potěšilo a nadchlo. Napadlo mě, že by se možná něco z toho, co se s větším či menším úspěchem Albánská pravoslavná církev pokouší v rámci skromných poměrů ve svoji zemi dělat, dalo s Boží pomocí a v míře značně omezené zkusit také v podmínkách relativně bohaté České republiky.

Roman Juriga

NOVÝ PATRIARCHA SRBSKÉ PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE

Nově zvoleným 45. patriarchou naší matky Srbské pravoslavné církve se stal Jeho přeosvícenost vladyka Irinej, který až dosud působil na biskupské katedře v nišské eparchii, kde byl před mnoha lety biskupem i svatý vyznavač a obnovitel pravoslavi u nás vladyka Dositej Vasić.

Volbu nového patriarchy ohlásily zvony hlavního chrámu (Саборној цркви) Svatých Archandělů v pátek 22. ledna ve 14. 15. Volby se na svatém archijerejském sněmu zúčastnilo 44 archijerejů Srbské pravoslavné církve. V prvním kole tajné volby získal nadpoloviční většinu metropolita černohorský a přímořský Amfilochije, ve druhém kole to byl jeho přeosvícenost Irinej, biskup nišský a ve třetím kole pak jeho přeosvícenost Irinej, biskup bačský.

Poté následovalo losování jednoho z těchto tří kandidátů, kdy obálku se jménem nového patriarchy ze svatého evangelia vytáhl archimadrita Gavriilo z monastýru Lepavina z metropole záhřebské - ljubljanské. Jméno nového patriarchy poté přečetl Jeho přeosvícenost vladyka Lavrentije, biskup šabačský, který je nejstarším biskupem podle chirotonie. Ihned po přečtení jména nového 45. patriarchy byla odsloužena děkovaná modlitba a proneseno mnoholetí arcibiskupu pečskému, metropolitovi bělehradsko - karlovackému a patriarchovi srbskému - vladykovi Irinejovi. Nově zvolený patriarcha Srbské pravoslavné církve Irinej se obrátil na své spolubratry v archijerejské službě se slovy, kterými připomněl, „že jeho volba byla z vůle Boží a z vůle svatého archijerejského sněmu Srbské pravoslavné církve...“ a že k této čestné a těžké povinnosti byl vybrán za pomoci svých

bratří archijerejů, se kterými chce společně pracovat na vinohradě Kristovy Církve...

První intronizace proběhla následujícího dne, v sobotu 23. ledna, v hlavním patriarchším chrámu Svatých Archandělů, kde byla sloužena svatá liturgie za přítomnosti všech archijerejů Srbské pravoslavné církve, následníka srbského královského trůnu a zástupců srbského státu a velkého množství věřících.

Při předávání patriarchších insignií metropolita přímořský Amfilochije (který byl po zesnutí Jeho Svatosti patriarchy Pavla jeho zástupcem, jinak též locum tenens) ve svém slovu podtrhl životy, duchovní boj a oběti předchozích srbských patriarchů. Metropolita Amfilochije popřál Jeho Svatosti, aby byl důstojným následovníkem svatého Sávy a všech ostatních svatých, důstojných a čestných předchůdců. Jeho Svatost patriarcha srbský Irinej poté ve svém slovu připomněl, že dnešní den je velký nejen pro něj, ale i pro srbskou církev a celý srbský národ, neboť srbský patriarcha vždy představoval před Bohem a v historii rovněž celý srbský národ, s nímž se dělil o jeho osud, jeho tragédie, ale i jeho radosti. Patriarcha rovněž řekl, že jeho srdce se chvěje jako list ve větru, a rovněž jeho vědomí i svědomí, před otázkou, zda je důstojný této vysoké hodnosti, této cti a odpovědnosti. „A proto se v tomto okamžiku moje mysl obrací směrem k Bohu, Spasiteli našemu, Arcipastýři Církve, který mne takto obdaroval Svoji dobrotou a milostí.“, dodal nový srbský patriarcha na závěr své řeči.

Následujícího dne, v neděli 24. ledna, ve svatém monastýru Chilandar[1] na svaté hoře Athos, od-

sloužilo bratrstvo chilendarských jeromonachů a diákonů, na čele se zástupcem chilendarského igumena, jeromonachem Metodějem, nejprve děkovný moleben za nově zvoleného a intronizovaného patriarchu, a poté v průběhu svaté liturgie bylo prvně vzpomenu to ve starodávném chilendarském chrámu jeho jméno. Monastýr Chilandar zaslal novému patriarchovi blahopřání k jeho volbě na prestol svatého Sávy, v němž vyjádřil svou radost slovy: „Prozřetelnost Boží pozdvihla na místo patriarcha srbského člověka, «jakého jsme potřebovali: svatého, nevinného, neposkrvněného (Žid 7, 26)», kterého nechť Hospodin posilní v jeho modlitební službě, jakož i svatí srbští archijerejové a patriarchové, z nichž mnozí byli výhonky chilendarské posvěcené vinice“.

Podle posledních zpráv se slavnostní intronizace (tedy druhá intronizace) nově zvoleného srbského patriarchy Irineje, za účasti představitelů všech místních pravoslavných církví, uskuteční 25. dubna v srbském patriarši pećské katedrále v Kosovu.

KRÁTKÝ ŽIVOTOPIS NOVÉHO SRBSKÉHO PATRIARCHY IRINEJE

Jeho Svatost patriarcha srbský Irinej (Gavrilovič)

se narodil roku 1930 ve vesnici Vidova u města Čačak a ve svatém křtu dostal jméno Miroslav. Po ukončení základní školy v rodné vesnici pokračoval ve studiích na místním gymnáziu a poté se zapsal a úspěšně zakončil duchovní seminář v Prizrenu a následně teologickou fakultu v Bělehradě. Po ukončení teologické fakulty sloužil v armádě. Po návratu z armády byl ustanoven profesorem na semináři v Prizrenu a v roce 1959 přijal mnišství se jménem Irinej v monastýru Rakovica a téhož roku v den sv. mučednice Paraskevvy – Petky byl v bělehradském chrámu Ružica na Kalemegdanu rukopoložen na jeromonacha.

Dokud sloužil jako profesor na semináři v Prizrenu, byl vyslán na postgraduální studium na Teologické fakultě do Athén. V roce 1969 byl ustanoven za správce Mnišské školy v monastýru Ostrog, odkud se znovu vrátil do Prizrenu, kde byl ustanoven za rektora Prizrenského duchovního semináře svatých Cyrila a Metoděje. Roku 1974 byl vybrán za vikárního biskupa moravičského. Roku následujícího byl zvolen za biskupa nišského, kterým byl až do volby 45. Srbským patriarchou.

o. diákon Marek Malík

OCHRANA BOŽÍHO SVTVOŘENÍ V PRAXI III, VYTÁPĚNÍ POMOCÍ DŘEVNÍCH PELET

V čísle 12/2009 Hlasu pravoslavi jsme si přiblížili vytápění chrámu sv. Gorazda v Olomouci dřívím a seznámili jsme se s některými „novými“ druhy cíleně pěstované či vyráběné biomasy jako paliva, které je šetrné k životnímu prostředí a má přibližně neutrální ekologickou bilanci. To v překladu do srozumitelné řeči znamená asi tolik, že když biomasa „shoří“, uvolní se tím do ovzduší přibližně tolik skleníkových plynů, jako kdyby zůstala ležet na poli nebo v lese a tam se pomalu rozložila.

Před časem jsme v rámci našeho ekologického seriálu psali o tom, že biomasa – především stromy a rostliny – jsou pro rovnováhu v přírodě a život všech Božích tvorů velmi důležité, protože v procesu fotosyntézy rozkládají kyslíčnick uhlíčitý přítomný ve vzduchu na uhlík (ten vážou tak, že pak tvoří základní prvek rostlinných těl) a „vytvářejí“ kyslík, který dýcháme a který je podmínkou života.

Protože rostliny neustále rostou a přirozeně se každoročně obnovují, mluvíme o biomase jako o obnovitelném a prakticky nevyčerpatelném zdroji energie, pokud ovšem nedojde k nadměrnému kácení stromů a lesů a proměně krajiny v poušť v důsledku nemoudrého hospodaření člověka. Velmi smutným příkladem je v tomto směru třeba nedávno strašlivým zemetřesením postižený ostrov Haiti, některé země subsaharské Afriky, Afghánistán a dnes vlastně celá řada dalších regionů, které se kdysi mohly pyšnit krásnými lesy, avšak těžba a sběr palivového dříví a bezohledné využití zemědělské půdy tam postupně vedlo k ekologické katastrofě. I proto můžeme být v České republice Bohu vděční za to, že každoroční přírůstek biomasy u nás ještě vždy překračují její spotřebu, a to i po započtení zemědělské rostlinné výroby.

Právě tyto úvahy vedly v roce 2000, kdy byl zahájen projekt Centra pro aplikaci obnovitelných zdrojů energie Pravoslavné akademie, k tomu, že bylo v rámci projektu rozhodnuto ukázat církevní i široké veřejnosti zařízení využívající jako obnovitelný zdroj energie biomasu.

Po dlouhém rozhodování a výpočtech bylo nakonec dohodnuto pořídit kotel na dřevní pelety. Ukázkové zařízení je umístěno v suterénu kanceláře občanského sdružení Pravoslavná akademie Vilémov (v prostorách bývalého obecního úřadu) a již bezmála 10 let slouží v zimě k vytápění prostor akademie.

Při konečném návrhu bylo zohledněno několik požadavků. Za prvé to byla nutnost správně dimenzovat systém. Bylo třeba vytápět pouze dvě kanceláře a vstupní chodbu se sociálním zařízením. Pro budoucnost se však uvažovalo o využití i přilehlého sálu bývalého kina a dalších prostor, které bude třeba vytápět. Bylo tedy nutné vybrat zařízení s dostatečnou možností změny nastavení výkonu. Druhým požadavkem byl bezobslužný provoz v době, kdy v kanceláři není nikdo přítomen (víkendy, několika-denní pracovní cesty). Dalšími požadavky byly ekolo-

gický provoz, cenová dostupnost technologie a ekonomika provozu konkurenceschopná i vůči systémům a zdrojům tepla běžně v regionu používaným.

Protože využití biomasy nebylo v době před deseti lety zdaleka tak běžné, jako je dnes, první úvahy vycházely ze zkušeností zahraničních partnerů projektu. Seznámili jsme se například se zařízeními využívajícími řepkový olej a dřevní štěpku, společně jsme uvažovali o malém kogeneračním zařízení využívajícím Stirlingův motor. Veškerá tato technicky zajímavá řešení však nespĺňovala naše základní požadavky – jednoduchost, dostupnost a ekologickou alternativu pro ekologicky i ekonomicky výhodné vytápění rodinných domů i dalších budov.

Konečné rozhodování nakonec probíhalo ze tří variant. Dvě z nich využívaly kotel na dřevoplyn v kombinaci s vyrovnávacím akumulacním zásobníkem střední velikosti, třetí počítala s kontinuálním dávkováním sypkého biopaliva.

Vzhledem k požadavku automatického provozu byla na základě studia literatury i sledování trendů v Evropě zvolena třetí varianta a jako zdroj tepla byl vybrán kotel Viadrus Ling 25 od tuzemského výrobce, kterým je firma Benekov s. r. o. z Horního Benešova. Kotel má plně automatické kontinuální podávání paliva (dřevních pelet).

V průběhu desetiletí, které uběhlo od spuštění zařízení do provozu, výrobců a dodavatelů kvalitních dřevních pelet přibývalo. Dřevní pelety, které jsme kdysi problematicky a pionýrsky dováželi až ze vzdáleného Vysokého Mýta či z Valašského Meziříčí, nám dnes na základě telefonické objednávky za několik hodin dovezde třeba firma z nedaleké Náměště na Hané nebo z Prostějova.

Náklady na takovéto ekologické vytápění hodnoceny pouze ve vztahu k použitému palivu jsou asi o třetinu vyšší než v případě použití tuhých fosilních paliv nebo odpadního dřeva, ale při komfortním a automatickém provozu až o třetinu nižší než při použití zemního plynu či elektřiny.

Dřevní pelety se u nás vyrábějí převážně z pilin – odpadu z dřevařské výroby, avšak měli jsme možnost vyzkoušet si spalování peletek z makoviny nebo slámy a z několika dalších odpadních materiálů od zemědělců.

Kotel, který provozujeme, umožňuje po malé úpravě také spalování obilí nebo kukuřice, které jsou dnes překvapivě dokonce levnější než dřevní pelety. To se však v Pravoslavné akademii neděje, protože obilí vnímáme jako vzácný Boží dar a mnoho milionů lidí v dnešním světě trpí hladem.

Roman Juriga

Připravovaný nový projekt o. s. Pravoslavná akademie Vilémov CENTRUM ENVIRONMENTÁLNÍ VÝCHOVY A VZDĚLÁVÁNÍ PRO OBLAST DRAHANSKÉ VRCHOVINY S OBČANSKOU FOTOVOLTAICKOU ELEKTRÁRNOU SV. KOSMY A DAMIÁNA O VÝKONU 30 kW_p nabízí občanům, neziskovým organizacím a církvím možnost finanční spoluúčasti s ročním výnosem až 9 %. Více informací a podmínky účasti pro potenciální zájemce naleznete na stránkách akademie: www.orthodoxa.cz. O základní informace o projektu si můžete do konce března také napsat na adresu: o. s. Pravoslavná akademie Vilémov, Vilémov u Litvle 135, 783 23, orthodoxaquick.cz. Pomozte nám chránit Boží stvoření a zachránit planetu!

PŮST V CÍRKVI V SOUČASNÉM EKOSOCIÁLNÍM KONTEXTU

I. ÚVOD

Je v současné době a zejména v české společnosti docela zvláštní mluvit i mezi křesťany o půstu a připomínat, že si máme něco materiálního odepřít jenom proto, abychom získali něco duchovního a nehmamatelného. Něco, co nelze ani dost dobře pojmenovat kategoriemi či slovy, které běžně používáme. Tento požadavek vzdání se něčeho vyznívá obzvláště paradoxně, když ke konzumu, nestřídmosti a doslova plýtvání zdroji vyzývá české občany ve jménu růstu HDP na začátku roku hlava státu.

I proto je namístě se nad smyslem půstu a odříkání zamyslet a rozhodnout se, jak dnes s požadavkem půstu, s nímž se na nás obrací evangelium i církev, naložíme. Již také proto, že jednání lidí je u nás dnes dokonce více než v dobách minulých ovlivněno praktickým materialismem, sobectvím a pragmatismem a i mnoho věřících lidí se ptá a chce se dobrat odpovědi na základní otázky: Proč se v církvi má dělat to či ono, když z toho vlastně na první pohled ani nic moc pro život vezdejší nekouká a po člověku se požaduje, aby se dokonce omezil ve svých chutích a přáních. Proč se tedy máme postit?

II. VŠEOBECNÝ RÁMEC

V jiném kulturním a náboženském kontextu je možná nebylo snadné půst odůvodnit odkazem na církevní ustanovení a na fakt, že se praxe půstu alespoň v církvi pravoslavné a katolické či v církvích orientálních od nepaměti dodržuje a že zde opravdu není o čem diskutovat.

Předně je tedy asi zapotřebí přijmout myšlenku, že půst či požadavek půstu je velmi starý a že půsty za účelem dosažení duchovního cíle a ovládnutí nižší přirozenosti člověka jsou součástí prakticky všech velkých náboženských systémů a tradic od prvopočátku až dodnes. S půsty a dobrovolným omezením užívání života a světa se setkáváme například v dálněvýchodních náboženských systémech – v buddhismu a hinduismu a i v dalších náboženstvích. Postí se muslimové v období Ramadánu a před velkými svátky je postí také příslušníci židovského národa.

Půst se v různých formách objevuje jako součást náboženské praxe v animistických kultech přírodních kmenů a národů, a dokonce – ve formě hladovek – také jako metoda pro dosažení naskrze praktických a politických, tj. vůbec ne duchovních cílů.

Zajisté, odříkání si určitých druhů jídla nebo dobrovolné hladovění v různých formách a podobách asi nelze nazvat půstem v křesťanském slova smyslu, avšak prastará a univerzální zkušenost lidstva nás učí, že půst – zejména v kontextu náboženské víry a praxe – je něčím, co lidstvo zná a používá od nepaměti a co zná zejména s cílem očistit se, připravit se na něco nebo vyprázdnit svoje tělo i mysl od obsahů a forem, které člověka tlačí k zemi a brání mu dosáhnout vyšší a duchovnější formy bytí. Je tudíž škoda, že současná západní civilizace jako by na půst a jeho blahodárné působení na život jednotlivce i celého lidského společenství zapomněla.

III. PŮST V TRADICI CÍRKVE

Jakkoliv překvapivě nám ta slova budou znít, dle svatých otců a starců celé dějiny začínají Božím příkazem půstu prvním lidem v ráji. V Písmu svatém čteme o tom, že Bůh vysloveně vyzval Adama a Evu k tomu, aby se zdrželi ovoce ze stromu poznání. Stojí za připomenutí, že podle svatooteckého výkladu veškeré zlo, které ve světě je, přišlo sem kvůli tomu, že prarodičové lidstva, Adam a Eva, nedodrželi jednoduchý půst, který jim byl uložen. Všechny druhy zla, které se v lidstvu šířily v dějinách, jsou tak dle svatých otců následkem nedodržení prvního přikázání, které Bůh dal lidem: „Ze všech stromů můžeš jíst, ale z tohoto jednoho stromu nejez...“ Svatý Efrém Syrský o tom doslova říká: „Kdo je nedbalý v postu, ten otrásá vším dobrem, protože půst byl přikázáním, které bylo na samém začátku uděleno naší přiroze-

nosti – abychom se střežili před okusem (zakázaného) pokrmu. Porušením půstu padla podstata našeho stvoření.“

Součástí druhého popisu počátku lidských dějin, jak o něm čteme v biblické knize Stvoření je opět požadavek půstu. Člověku je zde od Hospodina přikázáno, aby se živil výlučně potravou rostlinného původu. Čtyřicetiletým putováním pouští – a tudíž půstem – začíná příběh vyvoleného izraelského národa a postili se také významní proroci Izraele, než začali veřejně působit a kázat. 40 dnů se postil na poušti například prorok Eliáš, než začal veřejně působit, a Ninivští byli zachráněni před záhubou a našli milost u Hospodina, když poslechli proroka Jonáše a zaměnili svůj prostopášný život za půst a odříkání. Půst se tak stává důležitou součástí duchovního života lidu Starého zákona a četné novozákonní odkazy na tuto tradici navazují a rozvíjejí ji. Novozákonní svědectví nám také připomíná, že sám Pán Ježíš, než začal veřejně působit, odešel do pouště, aby se čtyřicet dnů postil, a byl během tohoto období třikrát pokoušen Satanem.

Arcibiskup Natanael Lvov nám připomíná, že Pán Ježíš Kristus v Matoušově a Markově evangeliu mluví o temné satanské síle, kterou „Je vyhnat jen modlitbou a půstem“ (Matouš 17,21; Marek 9,29), a že v naší době vládnou démonické síly v takové míře a tak neomezeně světem zřejmě právě proto, že lidstvo zapomnělo na půst. „Když lidé slouží svému břichu a nechtějí Bohu nic obětovat jako dar z Jeho darů, pak jako trest přichází hlad. Není zajisté náhodou, že

nikdy v dějinách netrpělo tolik lidí na planetě hladem a nikdy tolik lidí neumíralo na nedostatek potravy jako dnes," říká dále arcibiskup Natanael.

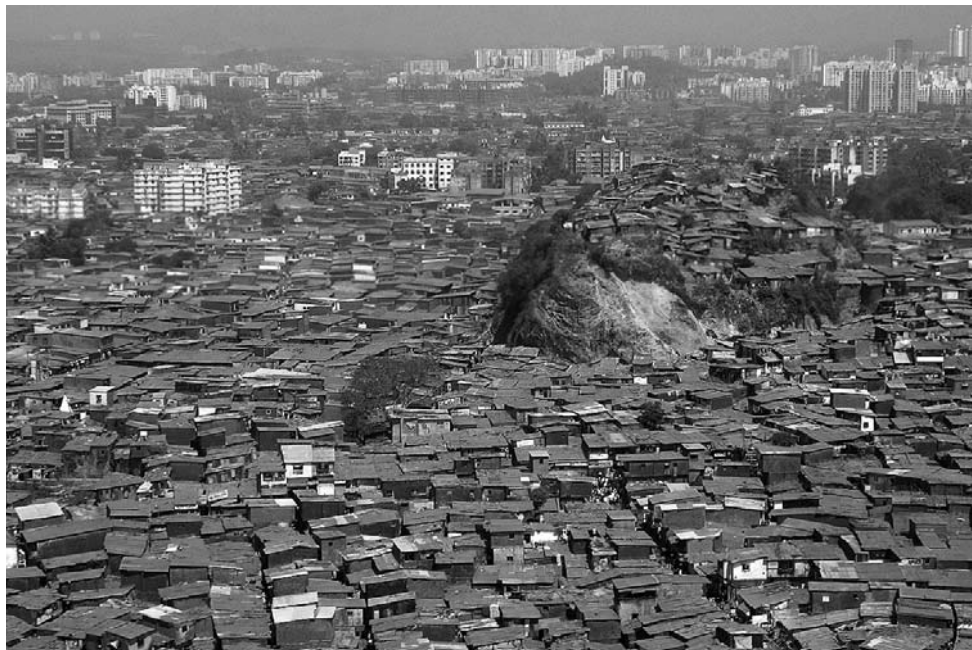
Hladovění však není půst. Je to trest. Základní vlastností půstu je jeho dobrovolnost a svobodné přání lidského ducha vyplnit Boží příkázání. Půst, jehož požadavek vychází z evangelia i ze snahy následovat Pána Ježíše, se postupně stal nedílnou součástí života novozákonní církve. V textu pravoslavné úterní velkopostní bohoslužby například nacházíme následující slova: „Kdo uhasil oheň? Kdo zapal tlamy divokých šelem? Půst, který vysvobodil mládence před spálením v peci a proroka Daniele před sežráním lvy. Milujme, bratři, tento půst.“

O půstu jako o jedinečné a důležité součásti života pravoslavného křesťana pak mluví četní svatí otcové a starci. Sv. Basil Veliký ve 4. století například připomíná: „Ti, kteří zavrhnou půst a honí se za rozkošemi jako za blažeností, táhnou za sebou celý veliký roj rozličného zla, a navíc škodí svým vlastním tělům.“ A jeho současník sv. Jan Zlatoústý k tomu dodává: „Kdo se upřímně a nepokrytecky postí, slouží tím Kristu. Již na zemi se připodobňuje andělům, líbí se

prorokům, vstupuje do společenství s apoštoly. Prostřednictvím půstu, když dosáhne přerodu své přirozenosti, stává se z nespravedlivého spravedlivým, ze zlého dobrým, z nečistého zbožným. Takovým způsobem si osvojuje Krista, poklad života.“

Velký ruský starc a světec 19. století sv. Theofan Zatvornik mluví ve stejném duchu: „Ubohý půst! Kolik musí snášet výčitek, hany, utrhaní a pronásledování! A přesto z Boží milosti tu stále je. Jistě, a jak jinak? Má mocnou oporu. Pán Ježíš se postil. Apoštolové se postili, a ne málo, ale jak praví o sobě ap. Pavel: „v pústech velikých“ (2. Kor 11,27). Všichni svatí otcové drželi přísné půsty. Kdybychom mohli prohlédnout příbytky ráje, nenalezli bychom tam snad nikoho, komu by byl půst cizí. Porušením půstu ztratili (naši prarodiče) ráj, a proto držení přísného půstu musí patřit mezi prostředky k navrácení ztraceného ráje. Církev bolí za nás srdce, cožpak je to macecha? Nakládala by na nás takové těžké břemeno, kdyby bylo zbytečné? Kdo se vymlouvá z půstu, tomu není drahé spasení,“ říká svatý Theofan.

Půst, tak jak se tradičně v církvi praktikoval, byl vždy obtížný. Mnoho z našich současníků si ale přeje

postit se pro zdraví nebo pro krásu, aby ztratili váhu; nemohli bychom to tudíž my, křesťané, činit pro nebeské království? Proč je sebeodříkání s radostí přijímané předchozími generacemi pravoslavných dnes hodnoceno jako nesnesitelné břemeno? Náš současník oxfordský pravoslavný biskup Kallistos o tom říká: „Primárním cílem postu je učinit nás vnímavými k naší závislosti na Bohu. Jestliže se seriózně postíme od stravy – zvláště v počátečních dnech – znamená to jistou míru skutečného hladu, pocíťování únavy a fyzického vyčerpání. Smysl toho je přivést nás a obrátit nás k pocíťování vnitřní zlomenosti a kajícínosti, to jest přivést nás do stavu, kdy v plné síle zakusíme Kristovo ujištění: „Beze mne nemůžete nic učiniti.“ (J 15, 5) Kdybychom si vždy dopřávali hojnost jídla a pití, snadněji by rostla přehnaná důvěra v naše vlastní schopnosti, nabývali bychom falešného pocitu autonomie a sebedostatečnosti. Zachováváním fyzického postu krotíme přehnanou spokojenost se sebou samým. Velkopostní zdrženlivost nám dává spásonosnou nespokojenost hříšného celníka a dokáže v nás vystupňovat touhu po Bohu (L 18, 10-13).“

Doba velkopostní je pro pravoslavné křesťany také velkou příležitostí k pokání. „Bránu pokání mně otevři...“ zpíváme ve známém kajícím hymnu, který doprovází všechny postní bohoslužby. „Čiňte pokání,“ jsou prvá slova Kristova evangelia (Mk 1, 4). Víme dobře, že bez kajícího ducha se nelze Bohu líbit a velkopostní období nám církev nabízí jako příležitost nejenom litovat svých prohřešků vůči Bohu, lidem a celému stvoření, ale také jako příležitost pokusit se o nápravu.

Jak víme, velký půst, do kterého již brzy vstoupíme, je v naší pravoslavné církvi obdobím, kdy se věřící dobrovolně vzdávají nejenom jídel živočišného původu, ale také svých vášní a zlovyků. Člověk je však tvor složitý. Není bytostí ani čistě tělesnou, ani výlučně duchovní.

Bez ohledu na to, co konzumujeme, je naše přijímání potravy jistým druhem sdílení okolního světa a přijímáním plodů přírody a vůbec toho, co nám svět z Boží milosti nabízí a dává. Potrava se pak proměňuje na naše tělo a na energii, která nám umožňuje konat naší práci. Právě zde vstupuje náš dobrovolný půst – schopnost vzdát se určité potraviny, věci, náruživosti nebo jisté formy pohodlí – do kontextu, který je sociální a ekologický a překvapivě také velmi moderní, a je myslím užitečné, uvést některé zaji-

vané skutečnosti, které tyto souvislosti více ozřejmí.

IV. PŮST Z EKOLOGICKÉHO A SOCIÁLNÍHO HLEDISKA

Předně vystupuje do popředí hodnota půstu, vzdání se a odříkání nejméně ze dvou nových důvodů.

Tim prvním důvodem je, že zdánlivě neomezených přírodních zdrojů díky lidskému konzumu a spotřebě velmi rychle ubývá – a to se dnes týká nejenom energetických zdrojů, jakými jsou ropa, zemní plyn, uhlí nebo uran a některé vzácné prvky vyskytující se v přírodě, ale týká se to také zdrojů, které jsou pro nás ještě daleko více nepostradatelné. Patří sem pitná voda, úrodná půda, čistý vzduch a v neposlední řadě spousta velkých i malých živočichů a rostlin, které díky moudrosti Stvořitele vytvářely na zemi rovnováhu, jež až doposud umožňovala člověku – koruně tvorstva – žít uprostřed stvoření a brát si z Božích darů, co k životu a znásobení svých tvořivých sil potřeboval. Tito, často nesmírně vzácní a pozoruhodní Boží tvorové dnes lidským přičiněním a nárůstem lidské spotřeby ze světa mizí a vymírají.

Tim druhým důvodem, proč se musíme zamýšlet nad významem půstu, je to, že důsledkem lidské spotřeby a konzumu ve stylu „použij a vyhoď“ je obrovské množství odpadů, které produkuje naše na spotřebu zaměřená civilizace. Civilizace, která požadavek půstu a odepření si něčeho jednoduše odmítá.

V současnosti tak více než kdy jindy v dějinách vystupuje do popředí požadavek trvalé udržitelnosti a ekologické udržitelnosti jako schopnosti přírody, která má být zachována a má (v mezích daných Bohem, nikoliv bezohledným člověkem) umožnit život na Zemi.

Udržitelnost, o které se dnes mluví, je pak někdy ze sociologického hlediska definovaná jako praktická schopnost uspokojit základní potřeby dneška bez omezování možností budoucích generací uspokojit jejich základní potřeby.

Udržitelná společnost musí být proto z pohledu ekologů vystavena tak, aby její životní styl a podnikání nebyly v rozporu se schopností přírody udržet život, a právě zde vystupuje do popředí požadavek dobrovolného omezení spotřeby a konzumu s ohledem nejenom na příští generace, ale i s ohledem na generaci současnou a s ohledem na život ostatních Božích tvorů i a rostlin, které spolu s námi vytvářejí jemné předivo života na Zemi.

Je dnes více a více patrné, že udržitelnost na glo-

bální úrovni, o které tak často mluví ekologové, nebude možná, jestliže lidská společnost jako celek a lidé jako jednotlivci půst – odříkání a zřeknutí se části spotřeby, konzumu a pohodlí – zcela odmítnou.

Výzva k půstu, askezi a dobrovolnému omezení spotřeby, která odedávna zaznívá z prostředí církve a náboženství, tak začíná mít dnes nebývalý význam nejenom ve vztahu k individuálnímu údělu a duchovnímu rozvoji jednotlivce, který se půstu dobrovolně podrobuje, ale na fyzikální, ekologické a sociální úrovni také ve vztahu k údělu všech lidí a celého světa.

Abychom si ale celou problematiku přiblížili nejenom teoreticky, dovolím si rámcově představit několik příkladů:

Je například známo a spočteno, že člověk žijící se každý den masem potřebuje až 10x více zemědělské půdy než ten, kdo se živí potravou rostlinného původu. Využití půdy je dnes v případě výroby živočišné i rostlinné většinou spojeno se spotřebou herbicidů, pesticidů, fungicidů a umělých hnojiv a samozřejmě také se spotřebou pohonných hmot zemědělských strojů a na dopravu potravin. Zajímavá je ve spojitosti s konzumací masa také informace, že velkochovy skotu na maso (především v Kanadě, USA

a v Jižní Americe) jsou odpovědné za velkou část skleníkových plynů s dopadem na globální klima. Příčinou je zde obrovské množství metanu (10x účinnějšího skleníkového plynu, než je CO₂), který vzniká a uvolňuje se z trávicího traktu hospodářských zvířat.

I na tomto jednoduchém příkladu vidíme, že požadavek církve, abychom se o postu zřekli masa a masitých potravin v jistých dnech týdne a po určitou část roku, má dnes význam nejenom pro rozvoj našeho duchovního života jakožto jednotlivců směřujících k Bohu, ale má jistý – a dokonce kvantifikovatelný – dopad na stav životního prostředí, v tomto případě potřebu zemědělské půdy a klima.

Další příklad půstu, se kterým se lze setkat v křesťanské literatuře, je odepření si některé z forem pohodlí, na které jsme běžně zvyklí. V západních zemích se lze již dnes setkat s tím, že někdo v době půstu velmi nebo zcela omezí cestování autem a bude se přepravovat „nepohodlně a pomalu“ místní hromadnou dopravou, na kole nebo pěšky. (Netřeba asi připomínat, že cesta pěšky nebo na kole je ve vztahu ke zdrojům mnohem šetrnější než doprava vlakem nebo autobusem a že cesta autem, hlavně pokud člověk

jede někam sám, je neúspěšná a nešetná, o cestách letadlem, z hlediska dopadů na životní prostředí velmi nepříznivých, ani nemluvě.)

Další nenápadný příklad, který si dovolím uvést, se týká našich běžných spotřebních návyků. Lidé například jezdí nakupovat do supermarketů a nenosí s sebou svoje tašky, ale vždy nanovo si berou ze supermarketu tašky plastové. Podobným příkladem je recyklace věcí a separace odpadů v domácnosti. I zde je samozřejmě pohodlnější se tím vůbec nezabývat, neztrácet s tím čas a „dopřát si pohodlí“ bez ohledu na následky pro životní prostředí a spotřebu surovin.

Specifickou oblastí, ke které lze uplatnit buďto konzumní a ke světu kolem bezohledný přístup, anebo přístup křesťanský, asketický, ekologický a odpovědný, se týká celé oblasti bydlení. Zde se například část našich bližních dodnes nerozpakuje spalovat pet lahve naplněné uhelným prachem a zalité vyjetým motorovým olejem nebo plastové odpadky, jen aby se, jak říkají, „ušetřilo“ bez ohledu na životní prostředí, svoje zdraví i zdraví bližních. Odríkávací a samozřejmě po stránce naší volby „náročný“ a „nepohodlný“ ekologický přístup by zde byl samozřejmě mnohem šetrnější k celému Božímutovoření.

Příkladem k tomu, jak se omezit v našem pohodlí a spotřebě pro dobro našich bližních a celého stvoření a nejenom v době velkopostní, bychom ale určitě mohli najít velké množství.

V. ZÁVĚR

Abstinence od jistých druhů jídla, případně několikadenní úplný dobrovolný půst nebo zřeknutí se části pohodlí, na které jsme zvyklí, je dle biblických svědectví i podle církevních pravidel a kánonů a poučení svatých otců a starců pro nás velmi dobrým a potřebným počinem, který prospívá tělu i duchu. Dnes toto odríkáni a zřeknutí se určitých věcí nabývá na významu také v rovině praktické, ekologické a sociální.

Každý druh odríkáni a vzdání se něčeho vyžaduje od nás především určité duchovní úsilí a námahu, a pokaždé je proto dobré si uvědomit, že budeme duchovně silnější, pokud se dokážeme něčeho dobrovolně zříci, a že pokaždé, když podlehneme pokušení, budeme naopak duchovně slabší.

Když v těchto dnech do našeho života vstupuje požadavek duchovní disciplíny a půstu, je nám církví také připomínáno, že zde nejsme pro časnost, ale pro

věčnost, ke které bychom měli již tady a teď svým životem směřovat. Věčnost, která je výzvou k půstu a zdánlivě „nesmyslnému“ dobrovolnému odríkáni, klepe v době půstu na dveře našeho každodenního života a připomíná nám, že ne jenom chlebem živ je člověk a že se máme usebrat a soustředit na to, co je nejdůležitější, totiž na svoji nesmrtelnou duši a její věčné spasení v Božím království. Sv. Efrém o tom říká: „Jako hlustí ptáci nemohou vysoko vzletnout, tak ti, kteří slouží svému tělu, nemohou vystoupit na nebe.“

V neposlední řadě nás půst v současné době vede k uvědomění si toho, že svět zde není proto, abychom jej celý v průběhu jedné či dvou generací celý zkonsumovali a zplundrovali ve jménu naší spotřeby a pohodlí. Velký půst je tak pro nás i příležitostí k tomu, abychom se navrátili k Bohu a našemu skutečnému povolání stát se ochránci a pastýři stvoření a nikoliv jeho ničteli.

Celé velkopostní období, pokud se jej rozhodneme duchovně prožívat, je samozřejmě co do duchovního obsahu velmi bohaté a vede nás především k prožití, přijetí a pochopení té nejdůležitější a základní skutečnosti, již je pro nás Kistovo vzkříšení.

Ať tedy Bůh pomáhá nám i všem, kdo nejenom v průběhu 40 dnů velkého postu dokážou říci ve svých choutkách a tělesným vášním a ať Bůh pomáhá také všem, kdo se dokážou vzdát něčeho pro svůj duchovní pokrok, pro svoje bližní a pro celé Boží stvoření.

Roman Juriga

Použité prameny: www.ambon.or.cz, biskup Kallistos Ware, *Cestou orthodoxie*

PŮST A POKÁNÍ

Každý hřích, i ten zdánlivě malý, jako je třeba hněv, bere člověku Boží milost a dělá jej Bohu cizím. Navrátit se k Bohu může jen cestou pokání. K němu vede zvláště velkopostní období. Pokání znamená také obnovu duchovního života. Máme na sobě pracovat tak, abychom dokázali ovládnout své vášně, špatné vlastnosti i návyky a zároveň se snažit zmnohonásobit dobré věci, které již umíme. Nikdy nejsme tak dobří, abychom nemohli být lepší. Nikdy tak upřímně neodpouštíme, abychom nemohli odpouštět ještě upřímněji. Naše láska k Bohu a k bližnímu nikdy není tak veliká, aby nemohla být větší. Proto je pokání nedílnou součástí duchovního života.

MOBIL

TAK SI ŘÍKÁM, CO BY SE STALO, KDYBYCHOM S BIBLÍ ZACHÁZELI JAKO S MOBILEM.

- Co kdybychom ji pořád nosili v kabelce nebo v kapse?
- Co kdybychom se pro ni vrátili, když bychom ji zapomněli?
- Co kdybychom v ní párkrát denně zalistovali?
- Co kdybychom skrze ni přijímali textové zprávy?
- Co kdybychom s ní zacházeli tak, jako bychom se bez ní neobešli?
- Co kdybychom ji koupili dětem jako dárek?
- Co kdybychom ji používali na cestách?
- Co kdybychom ji používali ve stavu nouze?

Jo, ještě poslední... na rozdíl od mobilu se nemusíte bát toho, že by vaše Bible byla někdy odpojena ze sítě. Ježíš už účet zaplatil!

BOHUMÍR A JIŘÍ – KNĚŽÍ NEJVĚRNĚJŠÍ

Bylo by jim letos oběma sto let. Narodili se v roce 1910. Myslím otce Jiřího Nováka a otce Bohumíra Alše. Když se skoro celá velká církev československá v roce 1923 odklonila od pravoslaví a opuštěný vladyka Gorazd sbíral po Moravě a Čechách její zbytky, občas si prý posteskl: „Co zmůže generál s vojskem bez důstojnického sboru!“ Chybějí mu kněží, a to kněží opravdu pravoslavní, na které by se mohl spolehnout.

Ti, co s ním odešli z římskokatolické církve a většinou se pak oženili, se s pravoslavím teprve seznamovali. Znal jsem jich pět a pamatuji na jednoho z nich, který svůj krok prý nepřestal cítit jako zradu a k stáru se zase ke svému rodnému vyznání vrátil. Několik kněží si vladyka vychoval sám. Z nich byl i náš mučedník otec Václav Číkl. Brzy začal vladyka posílat pravoslavné chlapce studovat do Jugoslávie. Většinou do semináře ve Sremských Karlovcích, později též do Sarajeva a Bitolje. Byl zde však problém. V Jugoslávii byli pravoslavní kněží lidem vážení a podporováni, zvláště v severní části žili v blahobytu, srbské dívky byly velmi krásné, a tak se tam českým bohoslovcům zalíbilo, oženili se tam a zůstali tam i sloužit. Z Karlovců pamatuji na otce Dvořáka, který byl do smrti úspěšným farářem v žitném Sremu. Z těch, co studovali v Sarajevě, jsem znal otce profesora Branko Cisaře,

otce Branko Lavicu, faráře v Boljevci ve východním Srbsku, a otce Emiliána Glocara, spisovatele ve třech jazycích, akademického malíře a profesora malířství, který žil a sloužil v Srbsku a v Americe, kde zemřel. U nás získal státní cenu za svou literární prvotinu „Od jara do jara“, ale nikdy se nevrátil domů, aby tu sloužil jako farář, stejně jako jmenovaní ostatní. Jiní se vrátili, ale až po několikaleté službě jinde, někteří až po vladykově smrti. Výjimkou byl náš mučedník otec doktor Vladimír Petřek a několik mnichů a poslušníků pro zamýšlený monastýr ve Střemeničku, kteří však pak většinou odešli do civilního zaměstnání. Znal jsem z nich jen otce Metoděje Navrátila, učitele v Praze, který po válce v Praze hodně sloužil a u kterého jsem se prvně po válce zpovídal.

Otcové Bohumír a Jiří byli nejmladší z bohoslovců,

Fruška Gora, Srbsko

kteří studovali v Srbsku. Úspěšně vystudovali seminář ve Sremských Karlovcích a jeden rok na bohoslovecké fakultě v Bělehradě, ale pak je vладыka Gorazd povolal do Prahy a oni poslechli.

V té době mohl kněz dostávat státní plat, jen měl-li maturitu, a maturita na srbském semináři se u nás neuznávala. Tak oba bohoslovci začali svou službu církví tím, že si urychleně externě udělali gymnaziální maturitu. Přitom byli vладыkovými tajemníky a seznámili se dokonale s organizací Gorazdovy eparchie. Maturitu zvládli, tuším, za jeden rok. Byli to nadaní chlapci. Myslím, že se jim v té době vладыka hodně věnoval, i po duchovní stránce, svěřoval se jim se svými záměry, zvláště literárními. Když sestavoval svůj Lidový sborník modliteb a zpěvů pravoslavné církve, dával si od nich přezpívat své nápěvy. Zvláště Bohumír byl velice hudebně nadaný a byl vладыkovi vydatnou pomocí.

Pak jednoho dne, když už úspěšně odmaturovali, si je vладыka zavolal, dal každému dvě stě korun a poslal je na Moravu, aby si tam našli nevěsty a do dvou měsíců se oženili, že je potřebuje vysvětit na kněze a poslat na farnosti. Byl to pro ně šok, ale podřídili se. Opravdu si nevěsty našli, opravdu se oženili, nevím, zda přesně do dvou měsíců, a byli pak opravdu vysvěceni a poslání na farnosti. Později se na toto své dobrodružství často odvolávali, když se vyskytl nějaký bohoslovec, který se ne-

mohl stát knězem, protože se sice chtěl oženit, ale nemohl najít nevěstu. Musím dodat, že to nebylo spravedlivé, protože později už děvčátka nebyla tak dokonale vychována k manželství, tolik po něm netoužila, neměla tolik ideálů ani víry, jako v době, kdy se jeli ženit pozdější otcové Jiří a Bohumír.

S vhodnými nevěstami je měli seznámit na Moravě sloužící pravoslavní faráři, kteří je však spíš pohoršovali, protože otevřeně měřili hodnotu každé dívky podle toho, jak je bohatá, ale chlapcům bylo dvaadvacet a měli své ideály, cizí vypočítavosti. Myslím, že oba hledali krásnou a milou tvář a krásné srdce a to jim zřejmě milosrdný Pán dal najít. Znal jsem obě mátušky, když už dávno nebyly děvčátka, ale obě to byly milé, okouzující ženy s hlubokou vírou a smyslem pro vše krásné. Mátuška Ludmila Nováková se později stala kmotrou mé dcery, dožila se více než devadesáti let. Mátuška Božena Alšová ve svých osmdesáti mi odpovídala mou první archierejskou liturgií a vzpomínám na ni jako na světici.

Myslím, že na svých prvních farnostech si oba otcové dlouho nepobyli, protože vладыka Gorazd získal státní plat pro pět kněží – pracovníků ústředí: referenta odboru církevního, osvětového a hospodářského, tajemníka a archiváře, a povolal oba do ústředí. Přes týden úřadovali a v neděli jeli sloužit, kde bylo potřeba. Úřad eparchiální rady sídlil v Řimicích, kde si otec Bohumír postavil

domek. Stavěl mu ho referent církevního odboru a stavitel chrámů otec Kolomacký. Byl zvyklý stavět jen chrámy, a tak domek je nezvykle členitý, jak to nacházíme u pravoslavných chrámů.

Učitelé Slovanů sv. Metoději bylo dopřáno 22 let na budování své eparchie, když počítáme i dobu jeho věznění. Vladykovi Gorazdovi bylo dopřáno jen 21 let. Pak přišla hejdrichiáda, poprava Gorazda a pražských kněží a řady věřících, konfiskace chrámů a zákaz pravoslavných bohoslužeb pod hrozbou smrti. Otcové Bohumír a Jiří spolu s ostatními českými faráři byli odvečeni do Němec na nucené práce. To bylo v roce 1942. Po osvobození v roce 1945 se česká pravoslavná církev vrací ke své práci ověněna mučednickou korunou, ale bylo jí to málo platné, protože tři roky přerušeni činnosti se na ní krvavě podepsaly. Řada věřících odvykla pravoslavným bohoslužbám a připojila se k jiným vyznáním, kněžům se nechtělo vrátit do duchovenské služby a šlihalo po civilním zaměstnání. Byli to právě otcové Jiří a Bohumír, kdo objížděli kněze i věřící a přemlouvali je k návratu, obnovili správu eparchie, zařídili, aby se všude sloužilo jako dříve a navázali kontakt se srbskou církví a jednání o vyslání biskupa, který by nahradil popraveného Gorazda.

Navštěvoval jsem v té době pravidelně bohoslužby v Resselově ulici a pamatuji fungující sbor starších v čele s bratrem Ružičkou, fungující sesterské sdružení hořící aktivitou i fungující besedu pravoslavné mládeže s předsedou Tondou Štrýglem, a tak jsem si dovedl představit bohatý farní život v Gorazdových pravoslavných církevních obcích, později nechápaný, vysmívaný a deptaný cizími duchovními, kteří zaplnili prázdná kněžská místa. V katedrále v Praze sloužili čeští kněží, kteří žili v Praze, ale pracovali v civilním zaměstnání: profesor chemie Červín, bankovní úředník Kráčmar a učitel Navrátil. Později se přistěhoval z Třebíče a stal se pražským farářem otec Josef Leixner. Mluvílo se hodně o tom, jak dále bez vladyky Gorazda. Všeobecně se zavrhovala myšlenka přijmout arcibiskupa Savvatije, který se vrátil z koncentračního tábora. Padlo také jméno otce Sávy Roubičky. Byl to neženatý kněz na penzi, velice vzdělaný, byl později krátce rektorem karlovarského semináře, osobně jsem ho neznal. I on byl odmítnut jako člověk příliš svérázný, na kterého není možno se spolehnout. Došlo se k jedinému možnému řešení: požádat o biskupa srbskou církev.

Ještě na podzim roku 1945 pobýval v Praze krátce biskup Vladimír Rajič s jerodiákonem Prochorem Jakšičem.

Vladyka Vladimír byl posledním srbským biskupem mukačevsko-prešovským, přijel tuším odevzdat zakarpatské farnosti ruské církvi a zastavil se v Praze. Bydlel myslím u Entnerů (Libuška Entnerová se stala pak mátuškou Holou) a vysvětil pro českou a slovenskou církev na kněze bratry Crháka, Holého a jerodiákona Špačka a na diákona Jana Tichého. Chtěl také otce Jiřího Nováka ustanovit protojerejem a dočasným mluvčím české eparchie, ale na jeho návrh pověřil touto hodností otce Čestmíra Kráčmara jako staršího. Byla to poslední událost naší církve v srbské jurisdikci. Setkání s vladykou Vladimírem a krásným, mladým jerodiákonem Prochorem bylo velmi srdečné a dlouho se na ně vzpomínalo. Přáli jsme si, aby u nás zůstali. S oběma jsem se pak po půldruhé roce setkal v Bělehradě, a když jsem se za svého bělehradského studia vypravil na pouť k svatyním jižního Srbska, navštívil jsem vladyku Vladimíra v jeho rezidenci v Prizrenu a pobyl u něho několik dní. Věnoval mi svou knížku. Chráním také jako drahou památku jeho dopisy. Později mi vyprávěl příběh z doby, kdy se jeho život nachejil. Prosil svého lékaře, aby mu prozradil, kolik času do smrti mu ještě zbývá. Dověděl se, že už nejde o měsíce, ale o dny. Tehdy rozdal vše, co měl, i hodinky a osobní oblečení. Když se určený čas přiblížil, byl vladyka úplně chudý, jako pravý mnich. A tu se stalo, že nezemřel, ale žil dál. Neřekli mi, kolik času ještě prožil, ale on za něj děkoval, protože mu bylo dáno prožít část svých dní zcela bez majetku a poznat radost takového života.

O dalším osudu české církve nakonec rozhodla politická moc. Stali jsme se exarchátem ruské církve. K jednání se srbskou církví byl z Moskvy poslán do Bělehradu biskup Sergij Larin (žil pak jako penzista v Gatčino u Leningradu, psal tam svou magisterskou práci o hnutí „obnovlenců“ a jezdil si k nám do knihovny duchovní akademie často pro materiály; uklízečka knihovny teta Polja si k němu vždy šla pro požehnání a šokovalo ji, že při každé návštěvě byl vladyka Sergij ozdoben jinou panagii, nikdy nepřišel v té samé) a Lev Nikolaevič Parijskij, později můj profesor patologie a inspektor duchovní akademie. Lev Nikolaevič vzpomínal na obtížná jednání v Bělehradě, na tvrdého a neústupného skopljanského metropolitu Josifa, který zastupoval dosud dlícího v cizině patriarchu Gavriila, i na milá setkání se srbskými věřícími a jejich pohostinství.

I když přechod ze srbské do ruské jurisdikce se nemohl neuskutečnit, proběhlo vše v zákonné normě. Moskvu navštívila šestičlenná delegace naší církve v čele

s otcem protojerejem Kráčmarem a požádala patriarchu Alexije I. o přijetí do ruské jurisdikce. Otec Hoffmann tam sloužil českou pravoslavnou liturgii podle Gorazdova sborníku. Patriarcha uznal a povolil všechny naše zvláštnosti včetně západní paschalie a slíbil nám brzy poslat vladyku. Arcibiskup exarcha Jelevferij přiletěl po Velikonocích 1946 v neděli ochrnutého a byl v katedrále uvítán všemi duchovními. Byl to drobný mužik s nebesky modrýma očima, zbožný a vzdělaný a se smyslem pro humor. V kázáních i rozhovorech se vyjadřoval vždy prostě a srozumitelně, až lapidárně, a bylo v něm spousta laskavosti. Měl za sebou řadu let věznění, jež ho poznamenala.

Církev tehdy dostala celé první patro v rohovém domě v Myslíkově ulici, kde měl vladyka Jelevferij svou rezidenci. Byl tam přenesen i úřad eparchiální rady z Moravy. Otec Jiří se stal jeho ředitelem. Bydlel a úřadoval v týchž prostorách a přestěhoval se tam i otec Aleš s mátuškou a třemi dětmi, k nimž v Praze přibyla i čtvrtá, Anička. Otec Bohumír se stal vojenským knězem, ale o nedělích jezdil sloužit, kde bylo potřeba. V roce 1947 se totiž vrátilo do Čech a Moravy kolem 30.000 pravoslavných Čechů z Volyně, kam se přestěho-

vali jejich předkové v 19. století, a vytvořili u nás 36 nových farností. Protože s sebou přivezli jen pět českých kněží, z nichž staříček otec Zach zakrátko zemřel, nastala veliká potřeba kněží. Proto vladyka Jelevferij založil pravoslavný duchovní seminář v Karlových Varech, který po roce byl přenesen do Prahy. To už jsme sídlili v budově kláštera německých sester v ulici V Jámě. Vychoval církvi několik kněží, úspěšných i méně úspěšných. V roce 1950 byl zrušen, protože toho roku byla otevřena Pravoslavná bohoslovecká fakulta v Praze se sídlem v Prešově a seminaristé do ní byli převedeni. Otcové Bohumír i Jiří na duchovním semináři vyučovali a připravili i učebnice. „Liturgika“ otce Bohumíra posloužila nejen jako učebnice. Kupovali si ji a četli se zájmem mnozí věřící, byla zajímavě napsána a měla řadu ilustrací. Otec Jiří přednášel tuším morálku. Ještě za Gorazda vydal knížku „Zbožnost a mravnost pravoslavného křesťana“.

S jeho učitelskou praxí byl spojen paradoxní případ: Když byla v Prešově otevřena pravoslavná fakulta, skoro všichni naši absolventi srbských seminářů se přihlásili k externímu studiu, aby získali vysokoškolský diplom. Byl mezi nimi i otec Jiří. Byl na fakultě zkoušen z morálky podle učebních textů, které napsal sám před pár

Staro Hopovo, Srbsko

lety pro pražský seminář. Tedy byl sám sobě profesorem. Na prešovské fakultě otec Jiří později obhájil i doktorskou disertaci „Sociální aspekt pravoslavné etiky“.

V roce 1950 došlo k dalšímu politickému zneužití pravoslavné církve. V Prešově se konal sněm řeckokatolických věřících a kněží, kteří se tam rozhodli přejít do pravoslavné církve. Vladyka Jelevferij byl urychleně dopraven do Prešova, aby mohl přijmout delegaci tohoto sněmu a oficiálně vyhovět jejich přání. Byl to hodný člověk, ale prožil si své v sovětských věznicích. Odvykl si odporovat silným tohoto světa. Byl také otráven tragickou smrtí svého zetě, diakona Jana Čejjagy. Vzepřel se tehdy jen olomoucko-brněnský biskup Čestmír Kráčmar, a musel proto odejít z církevních služeb. Sedou eminencí, jež tvrdě manipulovala s vladykou Jelevferiem, byl jeho kancléř Boris Čerkes, který současně dusil život pravoslavné církve, kde mohl. Protože jsme byli jen moskevským exarchátem a tak sjednocení s námi bylo vlastně sjednocení s ruskou církví, což řeckokatolíkům zřejmě vadilo, obdrželi jsme od moskevského patriarchy autokefalitu a Jelevferij se stal Jeho Blažeností metropolitou pražským a celého Československa. Zřejmě i Alexij I. byl pod politickým tlakem. Dal se prý slyšet, že nám autokefalitu sice uděluje, ale že se obává, že je to udělení předčasné, že pro ni zdaleka nejsme zralí.

V té době jsme již měli čtyři eparchie s příslušnými úřady a nad nimi panoval úřad metropolitní rady, jehož ředitel nesl titul kancléř. Byl jím Boris Čerkes a otec Jiří s ním vedl neustálý tichý boj. Snažil se zorganizovat pražskou eparchii tak, aby fungovala jak po stránce administrativní, tak i duchovní. Zavedl pravidelné konání tak zvaných „mírových besed“, kde sice byla vždy nějaká politická přednáška, ale současně i teologický referát s diskusí. Otec Bohumír po zakončení své vojenské dráhy byl krátce farářem v Táboře a potom v Praze jako vedoucí tiskového oddělení Metropolitní rady a pražský farář a byl také zpovědníkem metropolitů a mohl ho ovlivnit v dobrém více než kdo jiný. Byl současně vedoucím redaktorem Hlasu pravoslavi, za který se bil, když ho státní úřady chtěly omezovat. Jeho vystoupení na mírových besedách se podobala laskavé jarní bouři, která pročišťuje vzduch. Nevzrušeně, ale důrazně probral všechny nedostatky stávajících kněží, jejich nedostatek obětavosti pro církev, jejich lenost, nechuf duchovně růst atd. Bývala to zdravá sprcha, která občas přinášela plody. Stejná – přísná a přitom svěží – byla i jeho kázání. Byl jedním z posledních pražských farářů, který konal pravidelné pastýřské návštěvy věřících i biblické hodiny. Ve-

lice dbal na čistotu v chrámě a kladl mně jako budoucímu knězi právě toto velice na srdce. Když mne navštívil v Mariánských Lázních – občas u mne trávil s rodinou dovolenou – s otcovskou naléhavostí mne upozorňoval, kde je co třeba vylepšit. V Praze jsme spolu, ještě než jsem se stal knězem, chodili do Sokola a i to nás sblížovalo. Zůstal mi v paměti jako člověk přísný k sobě i k jiným. Jeho zbožnost byla upřímná a bezprostřední, prosta každého formalismu. S bezduchým formalismem, který se tehdy zmočňoval církve, bojoval jako s větrnými mlýny. Měl nemocné srdce. Když jsem ho navštívil naposled před jeho smrtí, řekl mi: „Bolí mne srdce pro církev.“ Později jsem se stále více přesvědčoval, jak zdravé bylo jeho pojetí církve.

Vzpomínám také na kázání a články otce Jiřího. Psal a kázal to, o čem předtím důkladně přemýšlel. Bylo v nich vždy něco nového. Vstával velice časně a velice časně chodil do úřadu. Přitom těm, kdo za ním přicházeli, vždy věnoval neomezeně času. Z mládí uměl dobře německy a kolem padesátky se naučil také dobře anglicky, což ho předurčilo k účasti na mnoha mezinárodních církevních konferencích a setkáních. Byl pohotový řečník i diskutér. Velmi ovlivnil můj mravní život i mou pozdější práci v církvi. Byl mi zpovědníkem i přítel a věnoval mi tisíce hodin, ve kterých mne formoval. Kancléř Čerkes zemřel v roce 1960, bylo mu kolem padesáti, církev si oddechla a otec Jiří se stal jeho nástupcem. Zatímco Čerkesa se lidé báli a donášeli mu, otec Jiří byl všemi považován za přítele. Když přijel například do Prešova, měl kolem sebe vždy hrozn lidí, kteří se na něho těšili a měli ho rádi, občas na sebe i žárlili pro jeho přízeň. Ve své literární tvorbě se orientoval výhradně na potřeby církve. Přeložil do češtiny kanonická pravidla „Pravidla svatých apoštolů, všeobecných i místních sněmů i svatých otců“, která tvoří jakýsi církevní zákoník. Připravil také příručku církevního práva a další práce. Ani on se nedožil osmdesátky. Jeho odkaz životní a literární zatím neztrácí na své hodnotě.

Ještě několik slov o jejich vzájemném vztahu. Byli velmi odlišní a navzájem kritičtí, ale nepamatují se, že by se někdy hádali nebo navzájem pomluvili. Spíš si navzájem provedli nějakou tu taškařici. Ale šlo-li o církev, byli vždy pevně semknuti.

Oba jsou dnes pochováni na olšanském hřbitově blízko pravoslavné kaple Zesnutí pšev. Bohorodice. Ale mají i svůj pomník v srdcích těch, kteří je znali.

Olomouc 8. 7. 2009, arcibiskup Simeon

KRYPTA, V NÍŽ ZAHYNNULI ATENTÁTNÍCI NA HEYDRICHA, JE ZNOVU PŘÍSTUPNÁ

V pravoslavném katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v pražské Resslově ulici byla ve středu 20. ledna 2010 otevřena nová instalace expozice památníku obětem heydrichiády. V místech, kde v roce 1942 svedlo sedm československých parašutistů boj s přesilou pražského gestapa, si mohou návštěvníci prohlédnout dobové artefakty i originální předměty, které stržici atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha používali.

Vlastní krypta pravoslavného katedrálního chrámu sv. Cyrila a Metoděje získala v rámci expozice zcela novou pietní podobu. V jejím prostoru jsou umístěny bronzové busty parašutistů společně s jejich fotografiemi a životopisy.

Věřejnosti bude zpřístupněna v zimním období od úterý do soboty od 9 do 17 hodin a v letním období od úterý do neděle od 9 do 17 hodin. Výstava jako taková se z krypty přesunula do předsálí. Expozice volně navazuje a odkazuje na rozsáhlou výstavu Atentát, kterou se v roce 2002 prezentoval Vojenský historický ústav.

Mezi nejzajímavější a raritní předměty, které lze v rámci nové expozice vidět, patří například část padáku, kterým Jan Kubiš či Josef Gabčík seskočili v rámci operace Anthropoid na území tehdejšího protektorátu Čechy a Morava.

Výsadek Anthropoid, jehož členové atentát na jednoho z nejmocnějších mužů nacistické Třetí říše uskutečnili, byl na území protektorátu Čechy a Morava vysazen v prosinci 1941. Heydrichovi se stala osudnou silnice pod Vychovatelnou v Praze-Libni, kudy téměř každý den projížděl ze svého sídla v Panenských Břežanech. V ostré zatáčce nedaleko nemocnice Na Bulovce musel zpomalit a toho 27. května 1942 využili českoslovenští výsadkáři.

Pomalou jedoucím vozem říšského protektora nejdříve vstoupil do cesty Gabčík se samopalem. Parašu-

tistovi se vzpříčil v hlavní náboj. Kubiš následně hodil na protektorův kabriolet bombu. Vůz sice netrefil, ale Heydrich byl raněn střepinami. Zraněním následně podlehl. Parašutisté následně z místa činu uprchli.

Okamžitě po atentátu bylo v protektorátu vyhlášeno stanné právo, začaly masové popravy a nacistický teror vyvrcholil vyhlazením obcí Lidice a Ležáky. Výsadkáři se skrývali přes tři týdny. Nakonec je jeden z nich, Karel Čurda, zradil.

Atentát na zastupujícího říšského protektora s hodností obergruppenführera SS a generála policie byl nejvýznamnější akcí svého druhu za dobu trvání druhé světové války a výrazně napomohl uznání československé exilové reprezentace i obnovení země v předmnichovské podobě.

Úspěšný atentát na zástupce nacistické říšské moci Reinharda Heydricha vyvolal na území protektorátu kruté represe proti všem, kdo se jakkoliv zapojili do odbojové činnosti proti fašistům a represe postihly také tisíce nevinných lidí. Mezi oběťmi nacistů byl sv. novomučedník biskup Gorazd a řada dalších čelných představitelů české pravoslavné církve, kteří parašutisty ukrývali. Nejvyšší oběti přinesené za svobodu vlasti nová expozice v památníku citlivě připomíná. Věčná paměť!

podle Michaela Urbanová, Jaroslav Soukup,
www.novinky.cz, zpracoval jr

ZE ZASEDÁNÍ METROPOLITNÍ RADY PRAVOSLAVNÉ CÍRKVE V ČESKÝCH ZEMÍCH 21. LEDNA 2010

Zasedání bylo zahájeno společnou modlitbou. Po modlitbě a požehnání oslovil přítomné členy metropolitní rady a pozvané hosty krátkým proslovem předseda

metropolitní rady Jeho Blaženost Kryštof, arcibiskup pražský, metropolita českých zemí a Slovenska. Vladyka metropolita zdůraznil, že posláním metropolitní rady je koordinovat církevní aktivity a vytvářet v církvi prostor pro vzájemnou komunikaci a pro vzájemnou pomoc. Vladyka metropolita dále připomenul, že důle-

žitým posláním církve je také přinášení Božího slova do světa, a také zdůraznil, že v dnešním světě mají velkou cenu informace. Právě z tohoto důvodu byl na zasedání pozván tiskový tajemník Olomoucko-brněnské pravoslavné eparchie, aby podal zprávu o stavu Hlasu pravoslavní, a tajemník pro ekumenické vztahy metropolitní rady, aby podal zprávu o účasti naší církve na práci Ekumenické rady církví v ČR.

Na zasedání metropolitní rady, která se sešla v usnášeníschopném počtu, proběhla kromě přednesení zpráv ředitelů úřadů obou eparchií (o. Jaroslav Šuvarský a o. Libor Raclavský) a zprávy kancléře metropolitní rady (o. Josef Hauzar) obšírná diskuse k celé řadě závažných otázek týkajících se života církve. Diskutována byla například otázka budoucího sídla Úřadu metropolitní rady, otázka ekonomického zajištění církve, otázka zaměstnávání cizinců v církvi a také nedávné personální změny na některých farnostech. Přítomní byli obeznámeni s tím, že na práci v armádě ČR se připravuje o. Maxim Švancara a že farářem v Chebu byl ustanoven o. Popovič. V rámci jednání bylo také několikrát připomenuto, že činnosti církve již v současnosti v mnoha ohledech závisí na ochotě věřících svoji církev finančně podpořit. Obšírně byla diskutována otázka přítomnosti církve v médiích a oba pozvaní tajemníci podali v závěru zasedání podrobné zprávy o svojí činnosti. Obě zprávy vyvolaly bohatou diskusi. Na zasedání metropolitní rady bylo přijato celkem 7 usnesení a jedno doporučení:

USNESENÍ

1. Úřad eparchiální rady v Olomouci pošle své pravidlo ohledně možné účasti náhradníků na zasedáních Metropolitní rady.
2. Jednotlivé body z předchozího zasedání Metro-

politní rady, konaného v listopadu 2009, jsou schváleny a platné jako doporučení.

3. Sestra tajemnice Kateřina Mastíková je pozvána na příští zasedání, aby podala zprávu o svojí práci s mládeží.

4. Arcibiskup olomoucko-brněnský Simeon byl ustanoven členem redakční rady HP.

5. Každý z členů metropolitní rady přítomných na zasedání 21. ledna 2010 pošle do dalšího čísla Hlasu pravoslavní jeden příspěvek.

6. Status Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku v ekumenické radě církví ČR bude z člena řádného změněn na status přidruženého člena. Po případném přijetí metody rozhodování formou konsenzu v ERC církev přehodnotí svoje stanovisko k členství v ERC.

7. Celonárodní pravoslavná pouť do Mikulčic se bude konat letos v sobotu dne 22. května 2010.

USNESENÍ

Je doporučeno, aby další zasedání MR bylo výjezdní a uskutečnilo se ve Vilémově.

Roman Juriga

NIKOLAJEVSKÝ VEČER V BRATISLAVĚ

Evropské centrum výtvarných umění v Bratislavě bylo organizátorem „Nikolajevského večera“, který se uskutečnil 17. prosince 2009 v prostorách Aircraft Diagnostik Company na Ivanské cestě. Duchovním otcem myšlenky uspořádání večera, jeho organizátorem a hostitelem byl prof. Igor Bondarenko za pomoci týmu jeho spolupracovníků.

Večer modlitebně zahájil vladyka Kryštof, který poté v krátké promluvě připomněl význam sv. Niko-

laje pro pravoslavné věřící. Vladyku doprovázeli pražští duchovní J. Novák a S. Jablanovič, který rozkrojil nikolajevský koláč a podával přítomným „kolivo“ – směs zrna, ořechů a medu, které je dle tradice srbské církve symbolem Vzkříšení.

Večera se zúčastnili i představitelé slovenské ekumeny – emeritní arcibiskup trnavský Mons. J. Sokol a generální biskup Slovenské evanjelické církve a.v. Mgr. M. Klátik. Mons. Sokol ve svém pozdravu zdůraznil, že setkání se koná v předvečer Vánoc, které jsou svátky pokoje, a pokoj popřál i všem přítomným. Přítomné za prešovskou eparchii pozdravil prof. M. Gerka, který omluvil nepřítomnost vladyky Jána z důvodu nemoci.

Večera se zúčastnily i osobnosti z politického, diplomatického a podnikatelského prostředí. Mezi hosty tak byl JUDr. Štefan Harabin, předseda Nejvyššího soudu Slovenské republiky, paní Belousovanová, první místopředsedkyně SNS, Jeho Excelence pan Danko Prokič, velvyslanec Srbska na Slovensku, paní Elena Arnaudova z Bulharského kulturního institutu a další. Podnikatelskou sféru zastupovali např. pan Rade Baždar, reprezentant ČEZ pro Balkán, a pan Paulen, předseda představenstva Slovenského plynárenského průmyslu.

Díky laskavé péči p. prof. Bondarenka se večer velmi zdařil a všichni přítomní vyjádřili naději, že byl položen základní kámen k vytvoření nové tradice v rámci bratislavské ekumeny.

SVĚCENÍ VLTAVY V PRAZE

Vladyka Kryštof sloužil 19. ledna 2010 archijerejskou liturgií v chrámu Zvěstování přesvaté Bohorodice v Praze na Slupi.

Po jejím ukončení se účastníci liturgie, které do-

plnili i věřící z dalších pražských farností a vytvořili tak početný zástup, vydali průvodem k řece Vltavě. V čele byl za zpěvu sboru z chrámu na Slupi nesen kříž a korouhve. Vladyka byl doprovázen kozáky a množstvím důstojných otců. Protože věřících bylo opravdu mnoho a průvod procházel středem Prahy s hustou doprovodem, byli o pomoc při zajištění bezpečnosti požádáni pražští dopravní policisté.

Po příchodu k řece Vltavě, vykonání obřadů a posvěcení vody pohovořil vladyka Kryštof. Zdůraznil, že řeka Vltava se proměnila v řeku Jordán – a stejně jako se nad ním vznášel Duch svatý, vypustil vladyka ze svých rukou holuba. Ten zakroužil nad hlavami přítomných a zamířil ke svému domovu. Mezitím se do chladné Vltavy vrhli pro ponoření kříž tři odvážlivci. Poté průvod zamířil zpět do chrámu na Slupi, kde vladyka přítomným požehnal a udělil myropomazání.

Něco podobného zažila Praha před dlouhými 70 lety, kdy nacisté zakázali církevní průvody. V řece Vltavě uplynulo mnoho vody, než byla tato prvorepubliková tradice (kdy průvody chodily z chrámu sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí) v letošním roce obnovena. Věříme, že touto akcí byla i duchovním životě města Prahy založena nová tradice.

Průvod vzbudil velikou pozornost Pražanů, kteří

náhodou procházeli kolem či jeli tramvají. Pozornost mu věnovali i pasažéři projíždějících vlaků. O. Václav využil pro zpáteční cestu tramvaj – na zastávce se ho skupina studentek doprovázených profesorkou dotazovala na to, co se u Vltavy dělo. Jeho následný výklad tak zapůsobil misijně, neboť několik děvčat projevilo zájem o účast v příštím roce.

O. Vasil pozval vладыку, důstojné otce, kozáky, pěvecký sbor, tutory a další věřící k prostřenému stolu v nedaleké restauraci na malé pohoštění. Zde zaznělo mnoho slov připomínajících historii naší místní církve a slovanskou vzájemnost. Vладыka Kryštof popřál všem přítomným vše dobré v r. 2010, kdy oslavíme skutečnost, že Evropa žije již 65 let v míru.

Poděkování za zorganizování této nádherné duchovní akce patří představenému chrámu Zvěstování přesvaté Bohorodice o. Vasilovi a jeho pomocným duchovním. Poděkování patří také policistům, kteří citlivě a účinně zajišťovali dopravu během konání akce.

Zdeněk Dragoun

SVÁTEK ZJEVENÍ PÁNĚ – KŘEST PÁNĚ V JORDÁNĚ

19. ledna 2010 oslavili věřící brněnské pravoslavné farnosti svátek Zjevení Páně – Křest Páně v Jordáně, k jehož příležitosti do Brna zavítal a archijerejskou svatou liturgií vedl Jeho Vysokopřeosvícenost Simeon,

arcibiskup olomoucko-brněnský.

Tento svátek poukazuje na počátek Kristovy učitelské a spasitelské činnosti a je naznačen právě křtem v Jordáně. Při křtu Páně se ve vodě zjevilo světu tajemství (tajina) a toto tajemství je třeba chápat jako tajemství božské Trojice. »Otevřela se nebesa a spatřil Ducha Božího, jak sestupuje jako holubice a přichází na něho. A z nebe promluvil hlas: „Toto je můj milovaný Syn, jehož jsem si vyvolil.“ (Mat 3, 16-17) Událost trojičního zjevení svatě Trojice na řekách Jordánu osvěcuje naši mysl a odhaluje nám Boha jako Trojici jednobytnou a nerozdílnou. Další význam tohoto svátku spočívá v tom, že každý z nás se prostřednictvím ponoření (pokřtění) ve vodě osvěcuje, takže jsme osvojeni za syny Otcem světla zásluhou Syna a mocí Ducha svatého.

Na význam této události ve svém kázání poukázal i vладыka Simeon, když připomněl hlavní smysl svátku Zjevení Páně, a sice Kristovu lásku k nám, k lidem, pro které náš Pán vzal na sebe hříchy lidského pokolení. I my proto máme a musíme činit stejně tak, tedy především milovat svého bližního (Mat 22, 39), chceme-li jej následovat na jeho spasitelné cestě. On nás přitom neustále posilňuje svou mocí a svou milostí. Jedním z hmatatelných důkazů jeho božské moci je i posvěcená voda, kterou nám Pán v tento den dává a která je nám ku pomoci proti pokušením a nesházím. Odnášíme si tuto posvěcenou vodu domů, abychom jeho milostí byli neustále posilňováni.

Po slavnostní liturgii proběhl v chrámu obřad velkého svčcení vody, který vykonal vладыka Simeon spolu s duchovním otcem Jozefem Fejsakem. Posvěcenou vodu si poté věřící odnášeli domů jako prostředek ku pomoci a k uzdravení duše i těla.

Po druhé hodině odpolední se již potřeťí věřící brněnské církevní obce setkali na břehu řeky Svatky, v Brně Bystrci. S průvodem a s korouhvemi došli na již tradiční místo, kde byla poté svčcena voda velkým svčcením, v jehož závěru vhodil otec Jozef Fejsak do vody svatý kříž přivázaný ke stuze, pro který následně bratr Anatolij, bratr Matěj a sestra Marie (Milada) skočili do vody. Takto byla voda v řece posvěcena nejen pro obyvatele našeho města, ale pro celý kraj, kterým řeka na své pouti protéká.

o. Marek Malík

Z PRAVOSLAVNÉHO SPOLEČENSTVÍ PŘI MONÁSTÝRŮ SV. LUDMILY

Monastýr svaté Ludmily, kněžny české, při azylovém domě pro uprchlíky v Brně založil vладыka Simeon v roce 2002. Duchovním správcem ustanovil o. Mgr. Ing. Cristiana Popescu, který zde slouží do dnešních dnů s usilovností sobě vlastní. Mnozí z dočasných obyvatel tohoto domu byli a jsou křesťané z různých zemí, většinou pravoslavní. A tak se část liturgie sloužila rumunsky, arménsky, gruzínsky i církevněslovansky. Při různých návštěvách ze zemí EU pak německy, francouzsky nebo anglicky. Zajímavé bylo, když zde žili nějakou dobu lidé z Nigerie a přicházeli na pravoslavné bohoslužby. Inu život zde není jednotvárný.

Během posledních asi tří let přibývají Rumuni. Nebydlí však v azylovém domě, bydlí v různých částech

Brna a přicházejí pravidelně na nedělní i sváteční bohoslužbu. A tak se dnes liturgie sv. Jana Zlatoustého slouží česko-rumunsky. Každý z nás, kdo se bohoslužeb účastní, ví, co se v danou chvíli děje, co se bude dít a co se má dělat. Stejně tak tomu je i po svaté liturgii, kdy se sejdeme v klubovně při malém, ale někdy i při velkém pohoštění (to při různých svátcích, jak osobních, tak církevních) a probíráme různé záležitosti. Pravda, netvrdím, že všichni Rumuni umí perfektně česky a že my vzládáme rumunštinu na výtečnou. To ne. Běžné věci ještě jaksí s angličtinou, němčinou a francouzštinou projdou, ale pokud přijde na odborné záležitosti, kuchařské recepty, různé příběhy atd., tak potom zaskočí o. Cristian, mátuška Milada a igumena Eugolie nebo někdo další z přítomných v rolích překladatelů. Atmosféra je vždy příjemná, přátelská, prostě pohoda. Ostatně každý, kdo nás kdy navštívil, si určitě udělal svůj obrázek a já doufám, že si odnesl jen ty nejlepší pocity.

Tak tady žijeme, někdy bez možnosti dorozumění, ale rozhodně vždy s vyloučením jakéhokoliv nedorozumění. Pravda, přání má každý různé, ale společně máme jedno. Být plnohodnotnou církevní obcí. Za to se modlíme a věříme, že budeme vyslyšeni.

bratr Karel

ZEMŘEL MUDR. JIŘÍ KARPOWICZ

Dne 11. října 2009 zemřel v Karlových Varech dlouholetý přispěvatel Hlasu pravoslavi MUDr. Jiří Karpowicz. V HP uveřejňoval jak překlady, tak i vlastní články.

Bratr Karpowicz se narodil roku 1926 v tehdejšímu Polsku, v městě Piotrkowě Tribunulském. Byl nejmladší ze tří dětí a jeho otec, Andrej Karpowicz, zde byl pravoslavným knězem. K působení otce Karpowicze v městečku se váže příhoda, kterou slyšel jeho syn za zvláštních okolností. Někdy v 60. letech projížděl vlakem skrze Polsko. Dal se do řeči se spolucestujícími a z rozhovoru vyplynulo, že jsou to židé, kteří kdysi rovněž v Piotrkowě žili. Když se jim Jiří Karpowicz představil, vzpomněli si na otce Andreje a jeho statečný čin. Roku 1912 uspořádali totiž ve městě kozáci pogrom. Otec Andrej tehdy s křížem v ruce zastoupil cestu kozákům, kteří pronásledovali skupinu židů, a přiměl je, aby zanechali násilí.

Jiří Karpowicz byl vychováván v pravoslaví a velkými vzory pro něj byl jak otec, tak i jeho švagr, který byl rovněž knězem. Hlubokou náklonnost choval i ke staršímu bratru Sergejovi, který byl vynikajícím očním lékařem.

Když byly za nacistické okupace zavřeny v Polsku nejen vysoké, ale i střední školy, odešel bratr Jiří do Prahy, aby tu studoval na Ruském reálném gymnasiu. Nicméně i zde jej dostihla válka a on musel, podobně jako všichni studenti oktávy, odejít na nejrůznější práce. J. Karpowicz si našel místo na oční klinice prof. Kurze. Zde jej zastihl květen 1945, kdy během bojů

pomáhal povstalcům jako zdravotník.

Po maturitě a krátkém návratu do Polska vystudoval pražskou lékařskou fakultu a stal se dětským lékařem. V té době se také oženil. Jeho manželka Alexandra, ač Češka, přijala pravoslavnou víru (mj. byla členkou metropolitní rady) a v pravoslaví byli vychováni i jejich dva synové, kteří se později rovněž stali lékaři.

Po sňatu se J. Karpowicz s rodinou přestěhoval do Karlových Varů, kde celý život provozoval lékařskou praxi pro děti a dorost. Byl aktivním členem církve a dlouholetým přispěvatelem Hlasu pravoslaví. Sledoval život církve jak v naší vlasti, tak i v cizích zemích. Velmi se radoval zejména z obnovy církevního života v Rusku.

Do HP přispěl bratr Karpowicz v posledním roce například články „O manželství“ (č. 3, 4-5), „Čím je naše tělo?“ (č. 9-10) a „Pravoslavné zvony“ (č. 11), který vyšel už posmrtně. V HP publikuje články i jeho vnuk, Jiří Karpowicz mladší, student historie.

MUDr. Jiří Karpowicz žil jako věrný a hluboce věřící pravoslavný křesťan. Modleme se za spásu jeho duše.

*Vzpomínku napsala sestra
Mgr. Elena Nedzvěděská*

SBÍRKA K POCTĚ PAMÁTKY VLADYKY GORAZDA

Vladyka Kryštof se dohodl s ředitelem Vazební věznice Praha-Pankrác o tom, že na této budově bude zřízena pamětní deska svatému novomučeníkovi Gorazdovi II., který tam byl vězněn 25. 6. – 4. 9. 1942 a odtud vykonal svou poslední cestu na mučednickou smrt v Kobylisích. Všichni si jistě přejeme, aby deska byla zhotovena kvalitně a důstojně svému účelu. Proto byl zřízen zvláštní účet č. 1923292309/0800, variabilní symbol: 30062010, kam může každý, kdo si váží odkazu sv. Gorazda II., poslat jakoukoli částku. O výsledcích sbírky, která bude uzavřena do konce června 2010, budeme dárce informovat prostřednictvím tisku a webových stránek. Přípravuje se také slavnostní odhalení desky – termín bude rovněž včas upřesněn a zveřejněn.

V TĚTO VĚZNICI BYL 25. 6. – 4. 9. 1942 VĚZNĚN
SVATÝ NOVOMUČEDNÍK GORAZD II.

PRAVOSLAVNÝ BISKUP ČESKÝ A MORAVSKOSLEZSKÝ

*26. 5. 1879 + 4. 9. 1942

POPRAVENÝ ZASTŘELENÍM V KOBYLISÍCH
SVATORĚČENÝ R. 1987

IN THIS PRISON HAS BEEN JAILED
HOLY MARTYR GORAZD II.

BISHOP OF THE ORTHODOX CHURCH
EXECUTED SHOT IN KOBYLISY
CANONIZED 1987

JANA BAUDIŠOVÁ

Narodila se roku 1962 v Praze.

Žije a pracuje v Jihlavě.

Pravosláví přijala v roce 1987.

Pravoslavnou ikonografií se zabývá teoreticky i prakticky.

Ikony zhotovuje v řeckém i ruském stylu.

STUDIA:

- Pravoslavná teologie na Pravoslavné bohoslovecké fakultě Prešovské univerzity, Prešov a Olomouc (zakončeno 1996).
- Monastýr sv. Kyriaka a Julity, Řecko (1990) – tříměsíční studijní pobyt, učení techniky řeckého stylu.
- Ikonopisný kurz otce Serafima z Moskvy, Praha (2001).
- Ikonopisná škola při Moskevské duchovní akademii v Trojicko-sergijevské lávře, Rusko (2004) – měsíční stáž.

VEŘEJNÉ REALIZACE:

IKONY:

- kaple sv. Václava a Ludmily, Jihlava 1992–2009
Spasitel v moci, kaple Všech svatých země české, České Budějovice 1995
- sv. Ludmila a sv. Ivan Český, kaple sv. Cyrila a Metoděje, Olbramovice 2005 a 2007
- sv. mučedníci kostniční, chrám monastýru Zesnutí přesv. Bohorodice, Vilémov, 2009
- arch. Michael, chrám sv. Cyrila a Metoděje, Praha 2005

VEŘEJNÉ PREZENTACE:

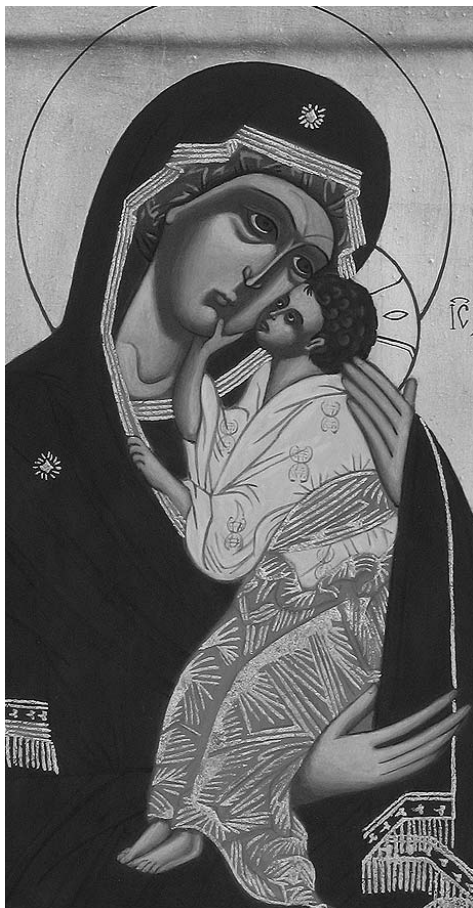
- přednášková a výstavní činnost

Kontakt: e-mail: jana.baudisova@pravoslavci.cz

IKONA NESE POSELSTVÍ BOŽÍ LÁSKY

Ikona je pro mne obrazovým vyjádřením toho, co prožívám při bohoslužbách. Tajemství v ní skryté se podobně jako ve svaté liturgii projevuje zvláštním pocitem pokoje a radosti. Již není třeba hledat a namáhat se, protože jsme našli. „Co oko nevidělo a ucho neslyšelo, co ani člověku na mysl nepřišlo, připravil Bůh těm, kdo ho milují.“ píše svatý apoštol Pavel. A opravdu, zaží-

váme cosi většího a krásnějšího, než jsme si kdy dovedli představit. Otevírají se před námi netušená tajemství, jež dává Bůh poznat lidem, kteří touží po jeho blízkosti. Ikona zesiluje modlitební spojení s Pánem Ježíšem Kristem a svatými, je prostředníkem přinášeného pokání i křesťanské naděje. Skrze mnohé ikony Bůh zázračně uzdravuje ty, kdo k němu s nadějí přicházejí a přináší duchovní útěchu těm, kdo ho hledají.

Z PROGRAMU BOHOSLUŽEB METROPOLITY KRYŠTOFA

VLADYKA S POMOCÍ BOŽÍ HODLÁ:

2.-3. BŘEZNA

modlit se a přednášet na PBF PU v Prešově

STŘEDA 3. BŘEZNA

v 6⁰⁰ hod. sloužit postní sv. liturgii předem posvěcených Darů v seminární kapli sv. Jána Teologa na PBF PU v Prešově

4.-16. BŘEZNA

modlit se v monastýrech a přednášet na duchovních školách v Kyjevské Rusi

16.-23. BŘEZNA

na pozvání Jeho Blaženosti jeruzalémského patriarchy Theofila III. pobývat v Palestině a Jordánsku

STŘEDA 24. BŘEZNA

v 6⁰⁰ hod. sloužit postní sv. liturgii předem posvěcených Darů v seminární kapli sv. Jána Teologa na PBF PU v Prešově

ČTVRTEK 25. BŘEZNA

v 9.30 hod. v den státního svátku Řecké hellénské republiky vykonat archierejskou sv. liturgii svátku Zvěstování přsvatě Bohorodice spolu s doxologií v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslerově ul. 9a v Praze 2

PÁTEK 26. BŘEZNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit postní sv. liturgii předem posvěcených Darů v chrámu Zesnutí přsvatě Bohorodice na Olšanech v Praze 3

SOBOTA 27. BŘEZNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit archierejskou sv. liturgii v chrámu Zvěstování přsvatě Bohorodice v Praze 2, Na Slupi 4a

NEDĚLE 28. BŘEZNA

v 10⁰⁰ hod. sloužit archierejskou sv. liturgii v chrámu Zesnutí přsvatě Bohorodice v Praze 3 na Olšanech

PONDĚLÍ 29. BŘEZNA

v 8⁰⁰ hod. sloužit postní archierejskou sv. liturgii předem posvěcených Darů v chrámu sv. archanděla Michaela v Kinského sadech v Praze 5

ÚTERÝ 30. BŘEZNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit postní archierejskou sv. liturgii předem posvěcených Darů v chrámu Zesnutí přsvatě Bohorodice na Olšanech v Praze 3

STŘEDA 31. BŘEZNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit postní archierejskou sv. liturgii v domovní kapli sv. Nikolaje v Rooseveltově ul. 29 v Praze 6 – Bubenič

ČTVRTEK 1. DUBNA

v 9⁰⁰ hod. číst královské hodinky v chrámu Zesnutí přsv. Bohorodice na Olšanech v Praze 3

v 17⁰⁰ hod. na Velký čtvrtek číst utrpení /strasti/ našeho Pána Ježíše Krista v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslerově ul. 9a v Praze 2

PÁTEK 2. DUBNA

v 16⁰⁰ hod. na Velký pátek vykonat večerní bohoslužbu s vynášením Plaštěnice v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslerově ul. 9a v Praze 2

SOBOTA 3. DUBNA

v 8⁰⁰ hod. sloužit archierejskou sv. liturgii Velké soboty (malé vzkříšení) v katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Resslerově ul. 9a v Praze 2

23⁰⁰ hod. sloužit půlnoční (fecky) s paschalním průvodem v chrámu sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze 1

NEDĚLE 4. DUBNA

v 00⁰⁰ hod. sloužit paschalní jitřní bohoslužbu a paschalní liturgii sv. Jana Zlatoustého (církveňšlovansky) a světit pokrmy v chrámu sv. Mikuláše na Staroměstském náměstí v Praze 1

v 10⁰⁰ hod. sloužit božskou liturgii se svěcením pokrmů v chrámu Zvěstování přsvatě Bohorodice Na Slupi 4a v Praze 2

v 16⁰⁰ hod. sloužit paschalní večerní bohoslužbu v chrámu Zesnutí přsvatě Bohorodice na Olšanech v Praze 3

PONDĚLÍ 5. DUBNA

v 10⁰⁰ hod. sloužit archierejskou sv. liturgii v chrámu Zesnutí přsvatě Bohorodice v Košicích

ÚTERÝ 6. DUBNA

v 8⁰⁰ hod. sloužit archierejskou sv. liturgii v mužském monastýru Vzkříšení v Užhorodě

STŘEDA 7. DUBNA

v 10⁰⁰ hod. v den chrámového svátku sloužit archierejskou sv. liturgii v chrámu Zvěstování přsvatě Bohorodice Na Slupi 4a v Praze 2

PÁTEK 9. DUBNA

v 9⁰⁰ hod. sloužit archierejskou sv. liturgii se svěcením vody v čest svátku Oživujícího pramene přsvatě Bohorodice (podle konstantinopolského patriarchátu) v chrámu Zesnutí přsvatě Bohorodice na Olšanech v Praze 3

NEDĚLE 11. DUBNA

v 10⁰⁰ hod. v den Antipaschy sloužit archierejskou sv. liturgii v chrámu sv. Petra a Pavla v Karlových Varech

Děkujeme všem čtenářům, kteří podpořili vydávání našeho časopisu modlitbou a finančním darem. Děkujeme také všem příspěvatelům, kteří nám do redakce Hlasu pravoslavi zaslali svoje příspěvky, zprávy a názory. Děkujeme také všem těm, kdo podpořili finančně nebo zasláními příspěvky chod internetového portálu www.hlaspravoslavi.cz.

Dovolujeme si touto cestou vyzvat všechny naše objednatelé a předplatitele, aby si časopis Hlas pravoslavi objednali a předplatili také na rok 2010. Všechny ostatní, kdo si Hlas pravoslavi kupují v chrámech nebo na jiných místech, vybízíme, aby se předplatiteli na rok 2010 stali.

Kromě předplatitelů a odběratelů velmi uvítáme také finanční dary, které nám umožní časopis vydávat a distribuovat pravidelně a umožní nám průběžně zachovat a časem zlepšovat jeho kvalitu po stránce formální i obsahové.

PROSÍME POMOZTE!

Účet Hlasu pravoslavi:
RAIFFEISENBANK, A.S.
5011103614/5500

Pro převod ze zahraničí:
IBAN CZ28550000005011103614

**ZA VŠECHNY VAŠE PŘÍSPĚVKY
I DARY VÁM ZE SRDCE DĚKUJEME**

OBJEDNEJTE SI PŘEDPLATNÉ NA ROK 2010

Celoroční předplatné jednoho čísla činí v roce 2010
288 Kč + 86 Kč poštovné = celkem 374,-Kč

Distribuce a objednávky:
Dupress, Podolská 110, 147 00 Praha 4
dupress@seznam.cz
tel. 241 433 396
mobil 721 407 486

Vydává Pravoslavná církev v českých zemích s požehnáním +Kryštofa, arcibiskupa pražského a metropolitů českých zemí a Slovenska

Číslo 2/2010 ročník LXV

Dělostřelecká 7
160 00 Praha 6
P.O.BOX 655, CZ-111 21 Praha 1

Registrace
MČ ČR E 248

Odpovědný redaktor
Mgr. Roman Juriga
romanjuriga@centrum.cz
orthodoxa@quick.cz
tel. 776394637

Editoři
J. V. arcibiskup olomoucko-brněnský Simeon
Diákon Mgr. Hanuš Nykl, Ph.D.
Jerej David Dudáš

Redakce
Osvěta a pravoslavná duchovnost:
PhDr. Jakub Jiří Jukl,
Mgr. Eva Šuvarská, Jerej Mgr. Jan Týmal
Pravoslavná mládež: Libuše Pipková, DiS.
Olomoucko-brněnská eparchie: Eva Jurigová

Správce portálu hlaspravoslavi.cz
Dalibor Jan Kočí
e-mail: redaktor@hlaspravoslavi.cz
www.hlaspravoslavi.cz

Jazyková úprava
PhDr. Marta Koutová

Grafika
Zuzana Pepelová, Virtue, s.r.o., www.virtue.sk

Adresa pro zaslání příspěvků:
Roman Juriga, Vilémov 70, 783 23 Vilémov u Litovle
romanjuriga@centrum.cz, orthodoxa@quick.cz
Fax: 585349005

Redakce si vyhrazuje právo na případné úpravy či krácení zasláných příspěvků. Redakci nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí. Autorské články, překlady a fotografie jsou darem církvi a autoři si nenárokují autorský honorář ve smyslu Autorského zákona. Otištěné materiály nelze rozšiřovat bez souhlasu redakce nebo autora.

MONASTÝR SV. LUDMILY V BRNĚ

VLTAVA, ZJEVENÍ PÁNĚ 19. 1. PRAHA

